

Raziskovalna naloga

ZGODOVINA MESTA ŽALEC

Šolstvo na Ponikvi pri Žalcu

Izdelali: mentorici Anja Krajnc-Zakonjšek, prof. RP in Katja Bolko, prof. RP, učenci:
Gabrijela Kos, Marko Gojznikar, Janja Strahovnik, Teja Kos, Luka Kopitar, Jan
Kopitar, Pina Arnšek, Jernej Jelen.

KAZALO

KAZALO	-2-
ZAHVALA	-3-
DA SE PREDSTAVIMO	-4-
1 UVOD	-5-
1. 1 Kraj Ponikva pri Žalcu.....	- 5 -
1.1.1 Zemljepisna lega	- 5 -
1.1.2 Kratek zgodovinski pregled kraja	- 6 -
2 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE	-8-
3 POTEK DELA.....	- 8 -
3. 1 Šolska kronika	- 8 -
3. 1. 1 Opis in primeri	- 8 -
3.1.2 Trajanje pouka, počitnice, prosti dnevi	- 16 -
3. 1. 3 Šolski obisk	- 17 -
3. 1. 4 Število učencev	- 17 -
3. 1.4. 1 Zakaj razlike med številom šoloobveznih in šoloobiskujočih otrok.....	- 20 -
3. 1.5 Trajanje pouka, počitnice, prosti dnevi.....	- 22 -
3. 1.6 Učitelji, ki so poučevali na Ponikvi po letu 1900	- 22 -
3. L 7 Upravitelji - vodje šole na Ponikvi pri Žalcu od leta 1914.....	- 24 -
3. 1.8 Organizacija šole.....	- 25 -
3. 1. 9 Nadzorovanje	- 26 -
3. 1. 10 Šolski krajevni svet.....	- 27 -
3. 1. 11 Zanimivosti in fotografije	- 27 -
3. 2 Vtisi učiteljev.....	- 39 -
3. 3 Anketa.....	- 46 -
3. 3. 1 Interpretacija rezultatov ankete.....	- 46 -
3. 4 Aktivnosti učencev	- 50 -
4 PRILOGE	-53-
4. 1 Anketa.....	-53-
4. 2 Izdelki učencev	- 54 -
4. 3 Zloženska	- 54 -
5 VIRI IN LITERATURA.....	- 55 -

ZAHVALA

Avtorji se zahvaljujemo za sodelovanje pri nastajanju raziskovalne naloge učiteljicama v pokoju ga. Lei Lah in ga. Hildi Premik, bivšemu učitelju in vodji šole, danes tudi že v pokoju, g. Jožetu Krulcu, še aktivnima učiteljicama ga. Simoni Delopst, ga. Damjani Kolšek za njihove vtise in vsem bivšim učencem šole, ki so izpolnili anketne vprašalnike ter nam posodili svojo šolsko dokumentacijo in fotografije.

Hkrati velja zahvala dolgoletnemu učitelju in vodji šole g. Antonu Lahu za moralno podporo in za dobro voljo vselej in povsod.

DA SE PREDSTAVIMO

Smo ustvarjalci raziskovalne naloge o šolstvu na Ponikvi pri Žalcu. Hodimo v tretji razred devetletke, tretji razred osemletke in četrti razred osemletke I. OŠ Žalec, POŠ Ponikva pri Žalcu.

1 UVOD

1. 1 Kraj Ponikva pri Žalcu

(406 m, 308 prebivalcev)

Razloženo središčno naselje z gručastim jedrom leži v osrednjem delu zakrasele Ponikovske planote v Ložniškem gričevju. Sestavljajo ga zaselki Zgornja, Srednja in Spodnja Ponikva, Brezovo ter Topolovec. Nad planoto se na zahodu dvigajo Brege (474 m), Smrekovca (482 m) in Apnenik (525 m). Od severa proti jugu teče kraški potok Ponikvica, ki ponika pod zaselkom Lokami in z imenom Peklenščica priteče iz kraške jame Pekla. Na kmetijah se ukvarjajo s hmeljarstvom, z živinorejo in gozdarstvom. Oh domovih so brajde in manjši vinogradi. Zaslugek prinaša tudi prodaja sadja. Največ krajanov je zaposlenih v Velenju in zaposlitvenih središčih v Spodnji Savinjski dolini. Župnijska cerkev sv. Pankracija se prvič omenja leta 1340. Današnja stavba s poznogotskim zvonikom je iz leta 1925. Na Zgornji Ponikvi je v Slamnikovem domu krajevna muzejska zbirka. (Orožen Adamič, Perko, Kladnik, 1995, str. 302).

Tako je opisana Ponikva pri Žalcu v Krajevnem leksikonu Slovenije, več kot deset let je že tega. Že ob podatku o številu prebivalcev in imenih zaselkov lahko zasledimo, da je v leksikonu upoštevana krajevna skupnost, ne pa župnijsko območje z okoliškimi zaselki, ki pa jih lahko najdemo zapisane v knjižici Ponikva, iz leta 1980. Tu namreč piše da "ozemlje župnije šteje okrog 750 duš in obsega vasi in zaselke: Gornja, Srednja in Spodnja Ponikva, Brezovo, Kale, Grče, Loke, Studence, Vrhe, Marofin Stebovnik". (Jezernik, 1980, str. 8). Vse do danes pa je število prebivalcev naraslo na skoraj tisoč.

1.1.1 Zemljepisna lega

Ponkovška planota (tudi Ponikevska, kar ne ustreza krajevni izgovorjavi) obsega vse ozemlje med Velenjsko kotlino ali Šaleško dolino z Dobrnskim podoljem in

Spodnjo Savinjsko dolino. Tu se vzdiguje gričevje, ki se vzpenja v hribovje na zahodu z višinami do 734 m v Gori Oljki in na vzhodu do 630 m v Klumberku, in objema v svojem osredju deloma zakraselo planoto okrog Ponikve. Ogrodje hribovja predstavljajo triasne kamenine, poglavitni značaj pa daje planoti velika plošča srednjetriadnega apnenca in dolomita. Kakor pove že ime vasi, so tu razviti nekateri kraški pojavi, zlasti vrtače in kraške jame. Planota je povečini razrezana s tesnimi dolinami, posebej značilno pa je, da teko vse vode proti jugu.

Ponkovška planota je ostala po večini porasla z gozdom, njive pa so zavzele do 20 odstotkov površine. Obljudenost pa kljub temu ni majhna, samotne kmetije in zaselki so dokaj gosto nasejani, vmes pa vasice, zlasti na apniški planoti ter na nižjih terasah bolj na obrobju. Kmet se je tukaj že dolgo mučil in s potom pošteno zaslužil tenak kos kruha. (Jezernik, 1980).

Kot je nekoč rekel znanstvenik Melik, ki je tudi opisal Ponkovško planoto, kot lahko poprej preberemo, *"planota leži nekako od rok in je ostala vstran od prometa"*. (Jezernik, 1980, str. 11).

Danes ne bi mogli več ravno reči, da je Ponkovška planota od rok. Prav iz vseh krajev, pa naj si bo to Velenje, Žalec, Šempeter, lahko pridemo do nje. Cesta Velika Pirešica je bila denimo zgrajena leta 1970, asfaltirana pa leta 1975.

1.1.2 Kratek zgodovinski pregled kraja

Kdaj je stopil prvi človek na ozemlje Ponkovške planote, bo najbrž vedno ostala skrivnost. Najbrž je bil to zgolj slučaj; ali je bežal pred sovražniki ali so ga v višine pregnale nižinske naravne katastrofe ali pa je morda iskal hrano. Na podlagi znanstvenih izkopanin vemo, da je človek v neolitski dobi živel v kraških jamah in ker so takšne jame na Ponikvi kar štiri, je precej verjetno, da je tudi v teh človek našel svoje zatočišče.

Na zgodovinsko prizorišče Savinjske kotline stopijo Ponikovljani za časa celjskih grofov (1120 - 1456). Tudi turški vpadi jim niso prizanesli in spet, po dobrih sto

letih, ko je turška nevarnost minila, je Ponikovljane razburil nemški protestanizem. Strah je prevejal ponkovške domove tudi ob Napoleonovih pohodih in le oddaljenosti od glavnih cest se imajo zahvaliti, da jih hujšega ni doletelo.

Prišla je prva svetovna vojna, in tako kot iz doline, so tudi ponkovški fantje in očetje odhajali na vojsko v Karpate ali na italijansko fronto. To so bila leta groze. Dokaz doživljanja grozot so kapelice in križi, ki so jih postavili vojaki po srečni vrnitvi in s tem izpolnili zaobljube z bojišč. Marsikdo pa te sreče ni imel in se nikoli več živ ni vrnil s fronte. Tudi druga svetovna vojna Ponikvi ni prizanesla. [Judje so bili oropani petja božje besede v slovenskem jeziku in materialnih dobrin, marsikatera družina je ostala brez očeta ali sina, na srečo pa se je vojna prej končala in se grožnje o požigu vasi niso uresničile. Tako se je tudi Ponikva nekega majskega jutra v letu 1945 prebudila svobodna v republiki Sloveniji, ki je bila sestavni del SFR Jugoslavije. (Jezernik, 1980).

Odkritje spomenika žrtvam NOB.

Ponkovška planota se prvič omenja leta 1251 v zvezi z upravnikom srednjeveškega gradu, katerega ostanki so vidni še danes v zaselku Marof nad Socko, Soteska oz. Helfenberg, Heinrichusom de Helfenberškim. Grad je bil kasneje v lasti več vitezov: Konrada, Alkoča, Štefana, Hanssa,... Rod Soteških je izumrl konec 15. stoletja. Grad je še vedno zamenjeval gospodarje, v 17. stoletju je bil napaden in uplenjen, v 18. stoletju pa je verjetno popolnoma propadel. V 19. stoletju so se grajske parcele razprodale. (Kos, 1999).

2 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Leto 2006 se bo prav gotovo zapisalo v zgodovino šolstva na Ponikvi. Meseca januarja je namreč minister za šolstvo, dr. Milan Zver, v spremstvu župana občine Žalec, g. Lojzeta Posedela, položil temeljni kamen za novo šolo, ki se bo pričela graditi poleti. Tako naj bi učenci in učitelji šolsko leto 2007/08 pričeli v popolnoma novih, sodobno opremljenih šolskih prostorih.

Tako bo približno v 130 letih na Ponikvi zgrajena že tretja šolska stavba. Odgovor na to, kaj je namen naše raziskovalne naloge, se nekako ponuja kar sam. Zanimalo nas je torej, kako je bilo s šolstvom na Ponikvi vsa leta doslej ali vsaj v letih, iz katerih obstajajo zapiski ali ustna izročila.

3 POTEK DELA

3. 1 Šolska kronika

3.1.1 Opis in primeri

Najprej sva se učiteljici temeljito lotili prebiranja šolskih kronik in ustvarjanja zapiskov iz le-teh. Ohranjene so štiri šolske kronike (letos se zapisuje že v peto knjigo) vse od daljnega šolskega leta 1877/78. Prva kronika je v celoti v nemškem jeziku in čudovito lepi stari pisavi, ki pa je za današnji čas težko berljiva, zato sva imeli pri njen precejšnje težave in sva lahko izluščili le nekaj številčnih podatkov ter imen učiteljev.

Schuljahr 1879

Das Schuljahr begann am 16. Oktober 1878 mit dem 1. Schultrakt.
Die Schulbesuchung wurde Ordnungsmäßig vorgenommen und
ergab folgende Resultate:

No.	Kl.-St.	Schulpflichtige		Schulbesuchende	
		Knaben	Mädchen	Knaben	Mädchen
1	Oberprimar	17	15	17	15
2	Untersprimar	9	10	9	10
3	Knalle	12	10	12	10
4	Kindergarten	17	24	15	20
Summa		55	59	53	55

Am 1. September waren besetzt: 1 Knabe, - 4 Mädchen.

Wegen Krankheit mit zeitiger Erkrankung besetzt waren
1 Knabe.

Schulbesuchung: 114; Schulbesuchung: 108 (am 5. 7, 113.)

Vom Schulbesuchungsbefehl Cilli dat 16/10 1878 Z. 814
wurde folgender Bescheid erlassen:

An
den Ortschulrath
Oberprimar

Der Bescheid vom 3. 11. 1878 Z. 7118 hat zur k. k. Landesregierung von dem
jetzigen Schullehrerbefehl über die dortigen nun organisierten Volksschulen
für die Besetzung der Klassenstellen genommen, wie den von
der Landesregierung für die dortigen Schulen erlassenen
Bescheid vom 16. 10. 1878 Z. 814.

Hass up

In Befolgung des Schullehrerbefehls vom 16. 10. 1878
Z. 814 wird die Besetzung der Klassenstellen in der Klasse vom 16. 10. 1878
1879 vorgenommen.

Schullehrer Johann Hoch - Antonis Jerecnik, - mit
Ludwig Hörsch.

Primer zapisa v šolsko kroniko v nemškem jeziku. Šolsko leto 1878/79.

Schuljahr 189³/₄.

Das Schuljahr 189³/₄ begann Montag den 2. October 1893 mit einem Gottesdienste um 8¹/₂ Uhr früh. Die Schulfestfeier wurde in der Festprediger vom Lehrer selbst vorgenommen und verlief folgendermaßen:

Ortschaft	Schulbeginn		Schulabschluss		in. d. d. d. d.		Kein. d. d. d. d.		Anmerkung
	Z.	M.	Z.	M.	Z.	M.	Z.	M.	
Oberponitz	16	20	16	20					
Unterponitz	18	18	18	17	.	1	.	1	
Kale	7	8	7	7	.	1	.	1	
Hudence	31	18	30	17	1	1	1	1	
Zusammen	72	64	71	61	1	3	1	3	

Nach Gruppen und Abteilungen stellt sich die Schülerzahl wie folgt:

Untergruppe 1. Abteil. 14 K. + 13 M. 1 K. + 2 M. krank
 " 2. " 17 K. + 11 M. 1 M. "
 Obergruppe 1. " 26 K. + 15 M.
 " 2. " 15 K. + 25 M.

zusammen 92 K. + 64 M. davon 1 K. + 3 M. krank.

In diesem Jahre ist somit die Schülerzahl im Vergleich zum Vorjahre um 5 K. + 6 M. gefallen, was sich daraus erklärt, daß im Vorjahre mehrere fremde Kinder im jährigen Schulfesttag in die Schule kamen, sowie aber schon vor Beginn des Winter, mehrere zurückgekehrt sind.

Die Schulfestfeier im dreitägigen, Oster- und Pfingstzeit die St. Maximilian der Läufer und der Altare. Die Kinder beteiligten sich eifrig, wie in den früheren Jahren unter Leitung und Veranstaltung des Lehrers am Gottesdienste am 4. October 1893 als am Namenstage St. Margarete das Kaiserpaar Franz Josef I., am 19. November 1893 als am Namenstage Frau Margarete der Kaiserin Elisabeth, sowie an den gebräuchlichsten Prozessionen und zwar 1. am Martinstage, 2. am den 3. Willagen, sowie am Schulanbahnfesten, am Antonstage und am Fronleichnam.

Primer zapisa v šolsko kroniko v nemškem jeziku. Šolsko leto 1893/94.

Tudi večji del druge knjige šolske kronike je v nemškem jeziku, vmes pa je v slovenščini na primer kakšen seznam učbenikov, pogodba ali kaka druga podrobnost.

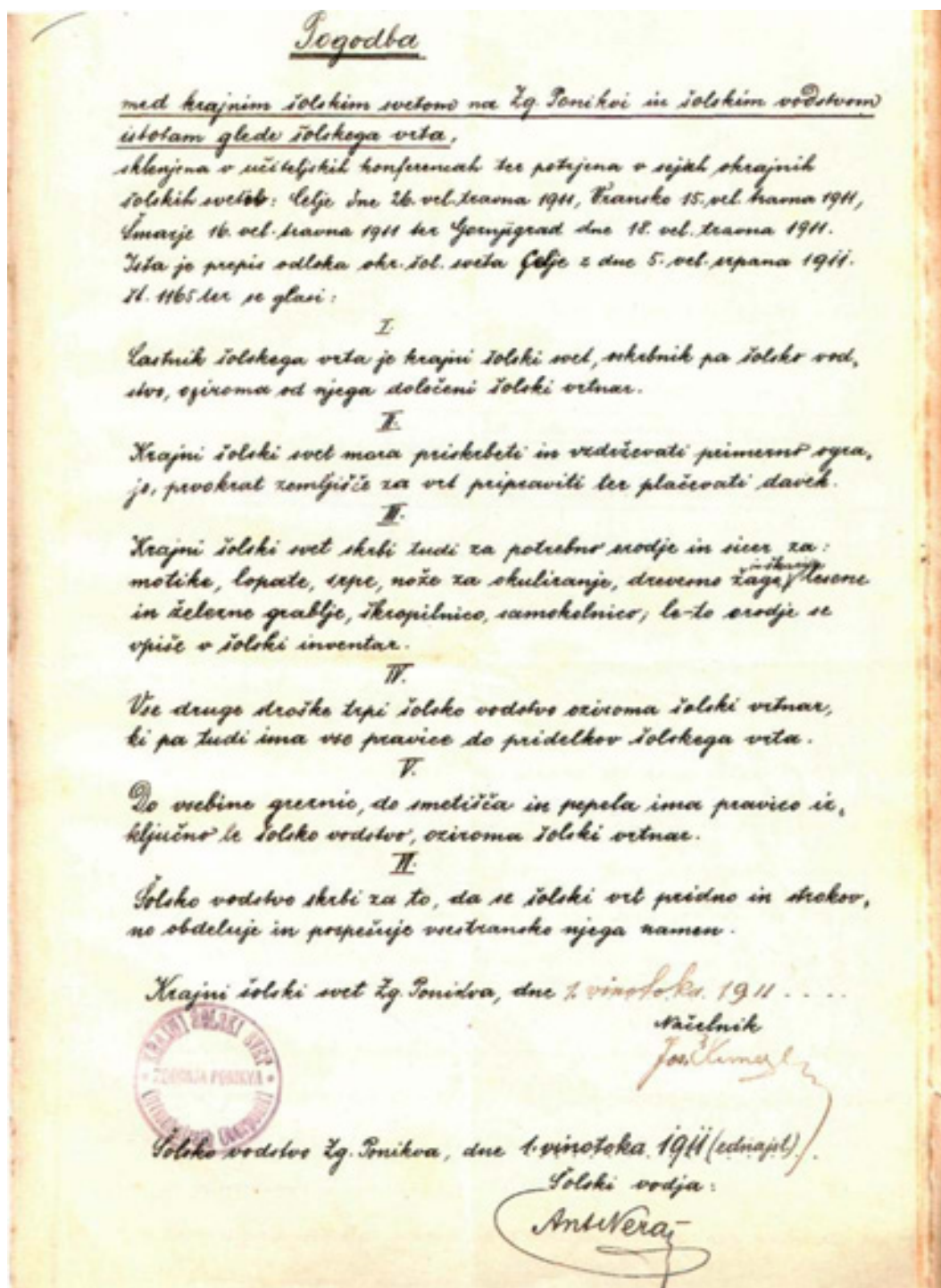
žalostnih doživljanj, ki drug, drugemu podajajo roke. Na veseljem mora žalost, za živjem mora solnce pulti. Vrhoto se ne more ponisati, res da je bila nje, gova življenjska pot posuta samo z rozicami. Kaj mnogokrat je bila ista posu, ta s trnjem, z bodicastim trnjem. V jesni svojega življenja pogruva vsakdo rad stare spomine, da si odganja budke misli o sedanjosti, o prihodnosti.

'Velicastiti!' Tudi Vi niste hodili samo po rozicah, kaj pogosto se Vas je za, bodel rezek tin v telo v sice. Toda pustimo trnje, spominjajmo se raje danes veselih dogodkov iz Vasga življenja - Gotovo je bil eden najlepkih dni v Va, sem življenju, ko Vas je presv. knez in škof posvetil duhovnikom. Drugi lep dan je bil, ko ste bili ustoličeni župnikom. Poučevali ste svoje farane o verskih naukih, kršičevali ste otroke, tolažili bolnike, da so potrpežljiveje prenašali bo, lečine, ljudem ste lajsali vest pri izpovedi ter ste slednjiš marsikoga z Ho, gom spravljenega spremili h večnemu požitku, ki zdaj gotovo za Vas Joga pravi - Pisli ste kot župnik tudi na Žg. Ponikvo.

Vi kot 4. stoletja - dolga doba! - ste službovali tukaj pri nas, ter stekli mnogo dobrega. Obhajali ste tukaj 25 letnico, obhajali ste tukaj 40 letnico vega službovanja, za kar Vas je presvetli cesar Franc Jožef I. blagovolil pode, liti kolajno - Lansko leto ste, velicastiti, brali v svoji poslednji fari zlato maso. Če malokatera fara ima tako srečo in bodete uvečeni, da se ne bo lah, ko našel kdo, ki bi ta dan kedaj pozabil v svojem življenju.

Vi kot 4. stoletja ste na naši soli poučevali otroke. Keruicu izmed njih so

Program ob odhodu župnika v pokoj je bil v kroniko zapisan v slovenskem jeziku.

Šolsko kroniko so zapisovali v nemškem jeziku, pogodba med krajnjim šolskim svetom in šolskim vodstvom pa je bila zapisana v slovenskem jeziku in taka tudi vložena v kroniko.

V šolskem letu 1913/14 so se pričeli zapisi v slovenskem jeziku.

Šolsko leto: 1913/4.

Šolsko leto se je pričelo v sredo, dne 1. vinohoka 1913. s svetlo mašo ob 8. uri zjutraj.

Šolsko popisovanje je izvršil šolski vodja v glavnih počitnicah od hiše do hiše. Rezultat istega je bil sledeči:

Kraj	Šolobrevani		Šolobiskujoci		ki obiskujejo zavadi				Brev ponika		Opomba
					skolnik in deček		Bernovce		so		
	dec.	dek.	dec.	dek.	dec.	dek.	dec.	dek.	dec.	dek.	
Kg. Ponikva	28	20	28	20							
Sp. Ponikva	13	16	13	16							
Kale	8	5	8	5							
Študenti	28	30	25	29	2	1					3 deči + 3 dečki obiskujejo šolo v Bernovcih
	77	71	75	70	2	1					
	148		145		3						

V domačo šolo je vstopilo začetkom šolskega leta 72 deči in 67 deklet, 139 otrok, torej 11 otrok več nego prejšnje leto. Tko se prišteje še onih 6 otrok, ki obiskujejo šolo v Bernovem, ki naj pohajajo v šolo na Kg. Ponikvi 145 otrok. Tvorstva pa je v razredih jedva za 140 otrok, torej v vsakem ser 70. Treba bo torej resno misliti na razširjanje šole v do- glednem času.

Šolski obisk je bil dovoljen. Odsotnih je bilo v zimskem tečaju pov- preke 12%, v poletnem pa 8% vseh otrok. Tri stranke iz malomarnosti niso pošiljale otrok v šolo in so bile zbor tega vsak mesec izkazane. Tkanen se je prisotila do konca šolskega leta trem strankam, sploh se pa v tem oziru ne da izreči še zadnja beseda, ker zamude za nekaj mesecev (od maja naprej) še niso rešene.

Zamude so se obravnavale do meseca aprila redno po predpisih, češ deš šol. sveta. Meseca maja, junija in julija pa krajni šolski svet sploh ni več vabil k obravnavi šolskih zamud. Šolskega vodje želijo

Zapis v kroniko iz leta 1914.

Nemški zapisi so se pojavili zopet v šolskem letu 1940/41, ko se je pričela druga svetovna vojna in so v šoli poučevali nemški učitelji v nemščini.

Schuljahr 1941-1942.

Durch eine Verordnung des Schulbeauftragten für Gilti-Werk würde die Schule Oberponigl mit September 1941 geschlossen und die Kinder in die Schule Hobrain einpendelt. Da die bisherigen Lehrkräfte anderen Schulen zugewiesen wurden, keine weiteren zur Besetzung verfügbar waren, müsste diese Maßnahme getroffen werden.

Am 15. September begann in der Unter-richt an der Volksschule Hobrain, den die Schüler wöchentlich 3 mal besuchen. Der Schulbesuch war trotz des weiten Schulweges gut.

Im Oktober war in Hobrain ein Dienstappell des Heirischen Heimatkundes, der auch vom Kreisführer Fg. Dormeister besucht wurde.

Am 26. und 27. Oktober war die erste Ernteeinsammlung für das Winterhilfswerk in der Untersteiermark. In unserer Orts-gruppe wurde das schöne Ergebnis von RM 743,28 erzielt. Nur in erfreulicher kann das Ergeb-nis gewertet werden, wenn man sich die Not der Bevölkerung in dieser Ortsgruppe vor Augen führt. Eine große Anzahl von Kindern ist am 23. Oktober, an dem Tag

Primer nemškega zapisa v kroniko iz časa druge svetovne vojne. Datiran je bi! 6.4. 1941, pod naslovom Chronik der Volksschule Ober - Ponigl.

V skoraj sto šolskih letih se je le petkrat zgodilo, da zapisa ni ali pa je nedokončan. Zaradi teh razlogov sva kronike podrobneje obdelali le od prej omenjenega šolskega leta dalje. V njih je precej natančno opisano vse dogajanje v šoli in v kraju.

Iz zapisov v kroniki v šolskem letu 1927/28, ko naj bi praznovali 25-letnico nove šole, 50-letnico stare šole in 80-letnico šolanja na Ponikvi, lahko sklepamo tudi naslednje:

- da se je osnovno šolanje v tem kraju pričelo leta 1847,
- v učilnice v stari šoli so odšli v šolskem letu 1877/78; od takrat je tudi prvi zapis v šolski kroniki,
- v novo šolo pa naj bi učenci šli v šolskem letu 1902/03, O stavba (nova šola),
- v kateri se trenutno šola zadnja generacija učencev, kajti letos jo bodo podrli, je torej stara 104 leta.

»Stara« šola leta 1938...

... in danes.

»Nova« šola pred mnogimi leti...

... in danes.

3.1. 2 Trajanje pouka, počitnice, prosti dnevi

Šolsko leto se je leta 1926 začelo 2. septembra, dve leti nazaj 14. ali 15. septembra in končalo konec junija. Še poprej pa oktobra ali celo novembra, torej takrat, ko so se dela na kmetijah končala in so imeli otroci čas hoditi v šolo, končalo pa se je šele konec julija ali celo septembra. Šolsko leto se je navadno začelo in končalo s slavnostno sveto mašo. Otroci so imeli božične, velikonočne, binkoštna in dolge počitnice, s pouka prostimi dnevi pa so obeležili tudi cesarjev god (Franc Jožef L), spomin na rajno cesarico Elizabeto, dan vseh svetnikov, pouka prosto pa so imeli učenci tudi ob šolarskih izpovedih, na Petrov dan, na Vidov dan, državni praznik ujedinjenja, 1. 12. in ob žalnih slovesnostih na dan pogreba kakega pomembnega človeka (Franca Jožefa, kralja Petra, kralja Aleksandra).

Vse do šolskega leta 1970/71 je bil pouk tudi ob sobotah.

3. 1. 3 Šolski obisk

Šolski obisk je bil do začetka druge svetovne vojne v glavnem precej slab zaradi nujnega dela doma na kmetiji, dolgotrajnega zdravljenja nalezljivih bolezni (zaradi epidemije škrlatice je bila šola leta 1916 zaprta pet mesecev, en šolski otrok je zaradi tega celo umrl, leta 1920 je bila šola zaradi epidemije koz zaprta en mesec, umrli so štirje učenci), slabega vremena, ali pa starši otrok v šolo enostavno niso pošiljali. Najbolj je obisk šolskega pouka upadel leta 1914, ker so v časopisih napačno zapisali, da šola ni obvezna. Starši otrok niso poslali v šolo. Nekaj časa je šolo obiskovalo le 5 do 7 otrok od 145. Starši so bili zaradi nepošiljanja otrok v šolo lahko tudi kaznovani, a se nekateri za to niso kaj dosti menili. Kronika večkrat omenja eno in isto družino. Kasneje (po koncu druge svetovne vojne) se je stanje na tem področju močno izboljšalo. Čeprav so hodili otroci v šolo peš tudi od zelo oddaljenih zaselkov, so pouk redno obiskovali.

3.1. 4 Število učencev

Šolsko leto	Šoloobveznih	Vpisanih	Se šolajo drugje	Ponavljala
1877/78	119	113		
1878/79	114	108		
1879/80	125	122		
1880/81	135	130		
1881/82	131	128		
1882/83	139	134		
1883/84	130	129		
1884/85	120	119		
1885/86	133	131		
1886/87	147	139		
1887/88	134	132		
1888/89	143	139		
1889/90	144	136		
1890/91	149	138		
1891/92	150	140		
1892/93	147	141		
1893/94	136	132		
1894/95	132	131		
1895/96	154	145		
1896/97	145	142		
1897/98	148	145		
1898/99	149	147		
1899/1900	136	134		

Šolsko leto	Šoloobveznih	Vpisanih	Se šolajo drugje	Ponavljalci
1900/01	141	138		
1901/02	119	117		
1902/03	121	121		
1903/04	118	117		
1904/05	121	118		
1905/06	120	117		
1906/07	116	112		
1907/08	123	120		
1908/09	132	130		
1909/10	132	123		
1910/11	137	126		
1911/12	142	135		
1912/13	136	128		
1913/14	148	145		
1914/15		133		
1915/16	145	129	6	
1916/17	143	132	8	
1917/18	141	132	3	
1918/19	NI	PODATKOV		
1919/20	127	116	9	
1920/21	134	131		
1921/22	125	115	3	
1922/23	117	111		
1923/24	117	111	1	
1925/26	NI ZAPISA			
1926/27	123	120	1	
1927/28	119	118		
1928/29	110	108		
1929/30	117	112		
1930/31	115	115		
1931/32	118	117		
1932/33	124	124		
1933/34	136	136		
1934/35	135	134		
1935/36	138	137		
1936/37	133	133		16
1937/38	138	137		28
1938/39	144	142		27
1939/40	137	136		34
1940/41	134	132		
1941/42	132	132		
1942/43	128	127		
1943/44	NI ZAPISA			
1944/45		112		
1945/46	113	111		
1946/47		111		
1947/48		112		
1948/49		128		
1949/50		112		25
1950/51		113		
1951/52		132		23
1952/53		119		23

Šolsko leto	Šoloobveznih	Vpisanih	Se šolajo drugje	Ponavljalci
1953/54		127		19
1954/55		133		39
1955/56	NI ZAPISA			
1956/57		125		26
1957/58		120		17
1958/59		123		18
1959/60		120		6
1960/61		126		5
1961/62		131		7
1962/63		121		8
1963/64		85		6
1964/65		64		7
1965/66		58		12
1966/67		64		3
1967/68		56		
1968/69		51		2
1969/70		51		
1970/71		39		5
1971/72		49		3
1972/73		47		
1973/74		43		1
1974/75		43		1
1975/76		41		1
1976/77		49		
1977/78		47		
1978/79		55		
1979/80		56		1
1980/81		48		
1981/82		49		
1982/83		46		
1983/84		43		
1984/85		57		
1985/86		56		
1986/87		54		
1987/88		59		
1988/89		52		
1989/90		56		
1990/91		59		
1991/92		56		1
1992/93		50		1
1993/94		39		1
1994/95		36		
1995/96		41		
1996/97		45		
1997/98		52		
1998/99		50		1
1999/2000		42		1
2000/01		38		2
2001/02		38		
2002/03		43		
2003/04		40		
2004/05		39		

Tabela prikazuje podatke o številu učencev v posameznih šolskih letih za obdobje 127 let.

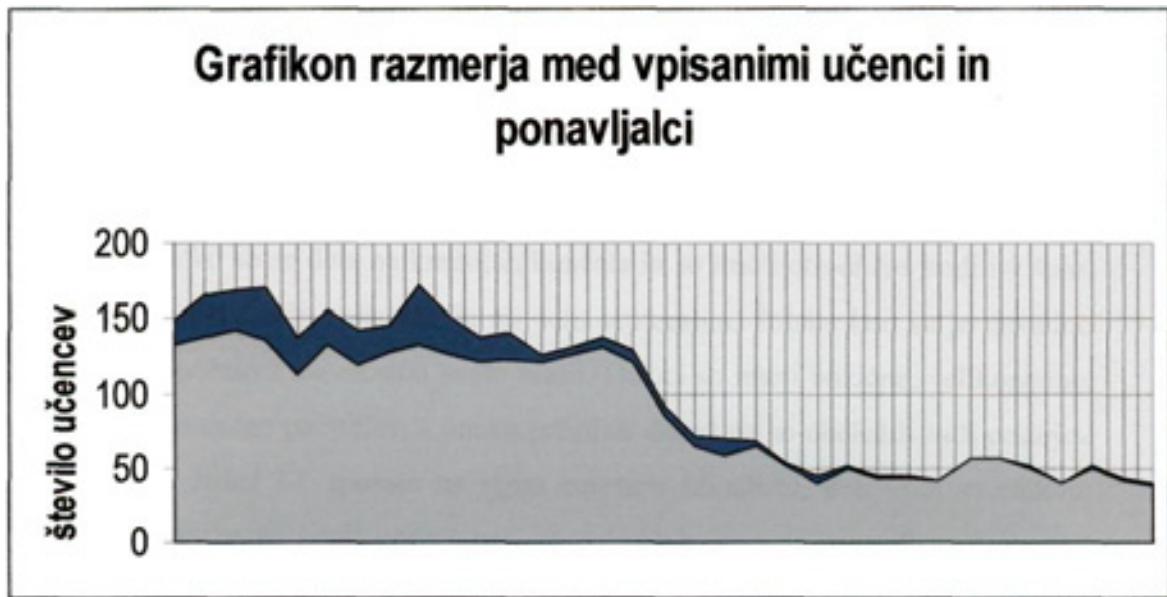
3. 1. 4. 1 Zakaj razlike med številom šoloobveznih in šoloobiskujočih otrok

Vse do leta 1929 so se številke med tistimi otroci, ki so dovolj stari, da gredo v šolo, in tistimi, ki so zares hodili v šolo na Ponikvo, precej razlikovale. Šolska kronika natančno pojasnjuje, zakaj je temu tako. Nekateri otroci so zaradi šibkega telesnega razvoja ali slabega zdravja ostali še kako leto doma, spet drugi so šolo obiskovali v kakem drugem kraju, nekateri pa so bili oproščeni šolanja za celo leto, zaradi pomoči doma, na kmetijah, predvsem tam, kjer je manjkalo delovne sile. Odpustke (v šolo oproščeno niso hodili) so lahko otroci (na željo staršev) dobili tudi za samo nekaj mesecev, tudi sredi šolskega leta.

Graf prikazuje število otrok, ki so hodili v šolo od leta 1877 pa do leta 2004.

Krivulja očitno pade najprej leta 1963, ko so na Ponikvi ostali le še učenci šestih, namesto osmih razredov in nato še leta 1964, ko so ostali na Ponikvi le učenci prvih štirih razredov, to je razredne stopnje, ostali učenci so se vozili v šolo na centralno šolo v Žalec.

Legenda: siva barva - število otrok, ki šolo obiskujejo,
modra barva - število otrok, ki so morali razred ponavljati.

Razlaga grafikona:

Zajeti so podatki od šolskega leta 1936/37, ko v šolski kroniki prvič zasledimo podatek o ponavljalcih pa vse do šolskega leta 2000/01, ko je bil na šoli zaenkrat zadnji ponavljalec.

Iz grafikona lahko razberemo, da je bilo število otrok, ki so razred ponavljali, od leta 1937 pa vse do leta 1959, dokaj visok. Vzroke temu lahko pripišemo naslednjim razmeram:

- starši otrok še vedno niso redno pošiljali v šolo, predvsem kadar je bilo doma veliko dela,
- otroci za učenje doma niso imeli veliko časa, treba je bilo marsikaj pripomoči staršem,
- vmes je potekala druga svetovna vojna, nekaj otrok je hodilo v nemško šolo, pa zatem spet v slovensko in so bili precej zmedeni glede znanja,
- zaradi pomanjkanja učiteljev in zaradi velikega števila otrok v kombiniranih oddelkih pouk ni potekal tako kvalitetno, znanje je bilo slabo, kratkotrajno in neutrjeno,
- marsikdaj je bil pouk prekinjen, učni načrt vedno ni bil predelan ali pa je bil predelan zelo na hitro.

3.1. 5 Trajanje pouka, počitnice, prosti dnevi

Šolsko leto se je leta 1926 začelo 2. septembra, dve leti nazaj 14. ali 15. septembra in končalo konec junija. Prejšnja leta pa oktobra ali celo novembra, torej takrat, ko so se dela na kmetijah končala in so imeli otroci čas hoditi v šolo, končalo pa se je šele konec julija ali celo septembra. Šolsko leto se je navadno začelo in končalo s slavnostno sveto mašo. Otroci so imeli božične, velikonočne, binkoštno in dolge počitnice, s pouka prostimi dnevi pa so obeležili tudi cesarjev god (Franc Jožef L), spomin na rajno cesarico Elizabeto, dan vseh svetnikov, pouka prosto pa so imeli učenci tudi ob šolarskih izpovedih, na Petrov dan, na Vidov dan, državni praznik ujedinjenja 1. 12. in ob žalnih slovesnostih na dan pogreba kakega pomembnega človeka (Franca Jožefa, kralja Petra, kralja Aleksandra). Vse do šolskega leta 1970/71 je bil pouk tudi ob sobotah.

3.1. 6 Učitelji, ki so poučevali na Ponikvi po letu 1900

Jonami Koderman

Franja (Frančiška) Bizjak

Anton Nerat

Josip Paitler

Josipina Drstvenšek

Janko Droč

Gvidon Klier

Ana Tratnik

Fran Mlinšek

Franjo Bolle

Ivan Theuerscbuh

Angela Bergant Stani

Oskar Bergant

Angela Križman

Josip Križman

Rudolf Gorišek

Julijana Knez

Angela Susman

Nemški učitelji: Arthur Pezza, Hans Frevka in Hans Kransz

Irmina Košenina

Adolf Arzenšek

Marija Kotnik

Marija Rajh

Milica Jezernik

Ivan Centrih

Šteli Milotovič

Milan Rezman

Elica Funkl

Jožica Zupančič

Vid Podržaj

Štefanija Podržaj

Hilda Pšaker (Premik)

Terezija Mirnik

Ivanka Zevnik (Planinšek)

Nada Čmak

Jože Krulec

Angela Rebernik

Milica Božiček (Končan)

Anton Lah

Lea Lah

Irena Jereb (Zajc)

Jure Krulec

Alenka Turnšek

Milena Jan

Damjana Kolšek

Karmen Pokornv

Simona Delopst

Ela Vasle

Tatjana Strahovnik

Katja Bolko

Nataša Tratnik

Andreja Pušnik

Tanja Goropevšek

Irena Vovk Artelj

Urška Jeršič

Andreja Drolc

Nina Rozman

Anja Krajnc Zakonjšek

Angleški jezik pa so hodile poučevat: Ksenija Bauer, Metoda Blagotinšek Turk,
Danica Hrustelj, Tanja Naprudnik.

3.1. 7 Upravitelji - vodje šole na Ponikvi pri Žalcu od leta 1914

Anton Nerat - od 1914 do 1918.

Josip Paitler - od 1918 do 1920.

Janko Droč - od 1920 do 1921.

Josipina Drstvenšek - začasna upraviteljica v letu 1921.

Gvidon Klier - od 1921 do 1922.

Peter Mavrič - od 1922 do 1923.

Fran Mlinšek - od 1923 do 1924.

Franjo Bolle - začasni upravitelj v šolskem letu 1926/27.

Ivan Theuerschuh - leta 1926 in spet leta 1927.

Oskar Bergant - od 1927 do 1930.

Josip Križman - od 1930 do 1932.

Angela Križman - od 1932 do 1934.

Rudolf Gorišek - od 1934 do 1937.

Angela Susman - od 1937 do 1939.

Angela Potočnik - od 1939 do 1941.

Od 1941 do 1945 - nemška šola z nemškimi učitelji.

Irmina Košenina - od 3. 6. 1945, ko se je zopet pričela slovenska šola, do 30. 9.
1945, ko je odšla na drugo delovno mesto.

Adolf Arzenšek - od 1945 do 1949, ko gaje ubila strela.

Milica Jezernik - od 1949 do 1950.

Marija Rajh - od 1950 do 1951.

Ivan Centrih - od 1951 do 1952.

Milan Rozman - od 1952 do 1954.

Štefi Milotovič - od 1954 do 1955.

Vid Podržaj - od 1955 do 1962 in zopet od 1964 do 1971.

Jože Krulec - od 1962 do 1964.

Anton Lah - od 1971 do 2004.

Irena Vovk-Artelj - šolsko leto 2004/05.

Katja Bolko - od šolskega leta 2005/06.

Daleč najdaljši staž vodje šole ima g. Anton Lah, to je 33 let, za njim pa g. Vid Podržaj, ki je šolo vodil 16 let.

Iz šolske kronike je razbrati, da je razloge za tako kratke staže vodij v prejšnjih letih treba iskati v nenehnem premeščanju učiteljev in s tem tudi vodij, ki jih je vodil nadzorni svet, v služenju vojaškega roka in stanju, ki sta ga prinesli dve svetovni vojni.

3.1. 8 Organizacija šole

Do šolskega leta 1965/66 je bilo na Ponikvi vedno 6, 7 ali 8 razredov v največ treh kombiniranih oddelkih, omenjenega leta pa so na Ponikvi ostali le učenci razredne stopnje, to je prvih štirih razredov osnovne šole. Ostale so z avtobusom vozili k pouku na centralno šolo v Žalec. Do leta 1962 je bila šola tudi samostojna, 1.1. 1962 pa postane šola Ponikva podružnična šola osnovne šole Žalec, poleg nje so spadale pod Žalec še podružnične šole Velika Pirešica, Galicija, Vinska gora in Gotovlje. Sčasoma sta podružnični šoli Velika Pirešica in Galicija stopili pod okrilje osnovne šole Petrovče, Vinska gora pa je pripadala velenjskim osnovnim šolam.

3,1. 9 Nadzorovanje

Delo učiteljev v šoli so nenehno nadzirali šolski nadzorniki (dolgoletni nadzornik je bil g. Josip Supanek, za njim Ambrozij Rusjan, pa Alojzij Nečimer), stanje šole pa tovrstne inšpekcije. Vsako leto je šola prejela obsežen kup odlokov šolskih oblasti, ki so v kronikah skrbno zapisani.

Na primer šolsko leto 1927/28:

- » - odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 1835 z dne 28. 9. 1927 vsebuje: Ukrepe o slučaju odsotnosti učnih oseb.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 1987 z dne 22. 10. 1927 vsebuje: Učne knjige za 1. in 2. razred osnovne šole.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 2048 z dne 4. 11. 1927 vsebuje: Učiteljska društvena zborovanja.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 2159 z dne 25. 11. 1927 vsebuje: Šolske knjige v letu 1927/28.
- odlok sreskega poglavarjav Celju P.br. 175/1 z dne 14. 1. 1928 vsebuje: Sklep 1. polletja na osnovnih šolah.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 456/1 z dne 8. 3. 1928 vsebuje: Bolovanje učiteljstva.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 688/1 z dne 7. 5. 1928 vsebuje: Bolniški dopusti.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 733/1 z dne 25. 5. 1928 vsebuje: Pošiljatev vlog ministr. prosvete.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 834/1 z dne 16. 6. 1928 vsebuje: Šolska kronika na osnovnih šolah.
- odlok sreskega poglavarja v Celju P. br. 831/1 z dne 15. 6. 1928 vsebuje: Proslava Vidovega dne.«

Po letu 1970 so se obiski šolskih nadzornikov precej razredčili, dokler se niso povsem prekinili, sanitarne inšpekcije pa so bile vsa leta redne. Delo učiteljev je kasneje nadzoroval le ravnatelj, ki je prišel poslušat k pouku, izprašal učence in pregledal njihove šolske potrebščine.

Od leta 1962 pa do danes so bili ravnatelji na centralni šoli v Žalcu naslednji:

- g. Ednrund Božiček - do leta 1974,
- g. Franc Suler - do leta 1983,
- g. Miha Macur - do leta 1987,
- ga. Breda Verstovšek - do leta 1992,
- g. Adi Vidmajer - do leta 2004,
- ga. Tatjana Žgank-Meža - trenutno.

3.1.10 Šolski krajevni svet

V kraju je deloval z občasnimi prekinitvami tudi šolski krajevni svet, nekakšen predhodnik današnjega Sveta staršev, v sestavi upravitelja šole, župnika in nekaj ostalih krajanov, ki so razpravljali o šolskem vrtu, učiteljskem stanovanju in podobno.

3.1.11 Zanimivosti in fotografije

- ❖ 1916/17 - učenci so nabirali gobe, koprive, volnene odpadke, kavčuk, odpadni papir (ki pa ga je bilo zelo malo), šolski voditelj redi svinje, kunce in kure, otroci iz ogroženega okolja zaradi škrlatice ne smejo v šolo.
- ❖ 1917/18 - zaradi slabega obiska pouka je bilo 30 učencev neocenjenih, 36 otrok ni napredovalo v višji razred.
- ❖ 1918/19 - zaradi pomanjkanja denarja šola ni imela zastave in fotografij kralja Petra, v vsakem razredu so imeli le po eno fotografijo regenta Aleksandra.
- ❖ 1919/20 -- prestolonaslednik Aleksander je obiskal Žalec, učenci so ga šli pozdravit.
- ❖ 1920/21 - prvič je popis otrok potekal v šoli ne po domovih.
- ❖ 1922/23 - **ustanovljena je bila šolska knjižnica**, učenci so nastopali z dramskimi prizori, razsajal je oslovski kašelj in ošpice.
- ❖ 1923/24 - učenci so bili cepljeni proti kozam.
- ❖ 1926/27 - **uvedeni so bili šolski zaključni izleti**, šolska naznanila (spričevala) so dobili le tisti, ki so plačali kolkovino.

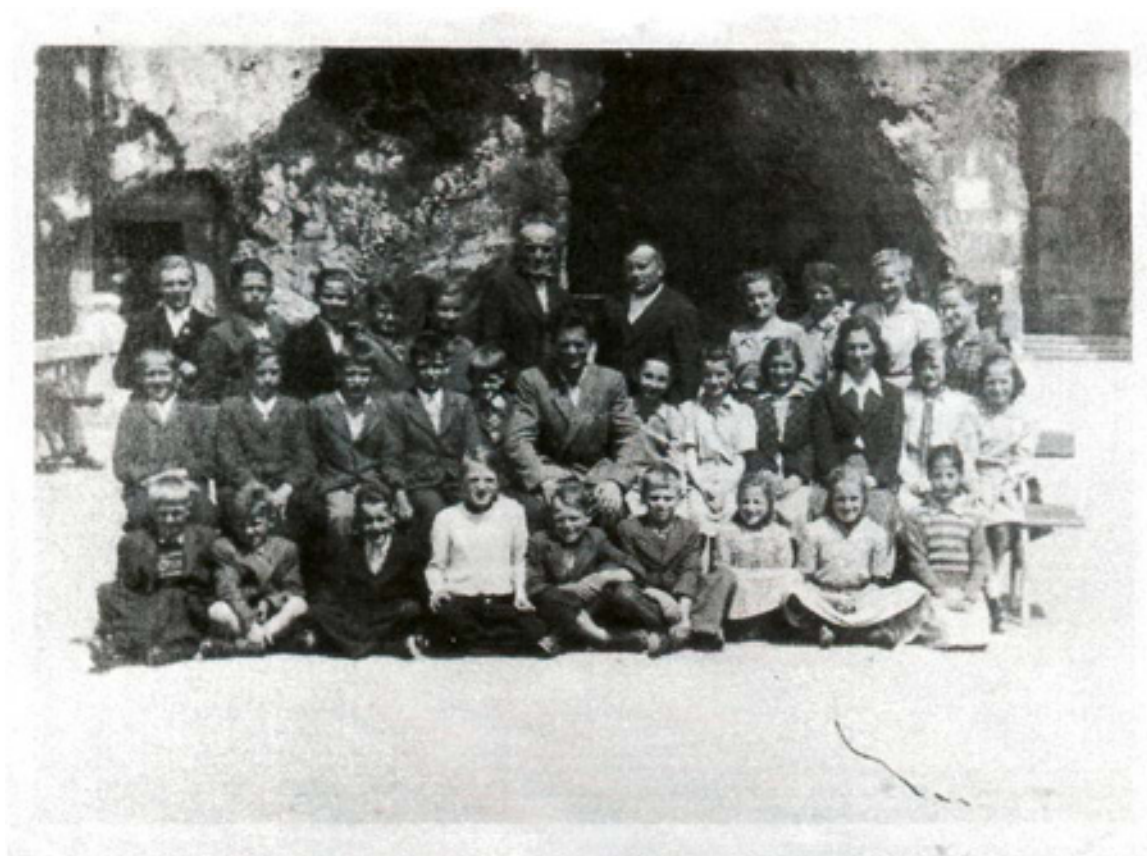
- ❖ 1928/29 - obeležili so materinski dan, dan treznosti, dan zdravja, razsajala je gripa, šolsko drevesnico je popolnoma uničila krvava uš.
- ❖ 1930/31 - **ob božiču so bili obdarjeni najrevnejši otroci**, na šolske proslave so bili vabljeni tudi starši (ob materinskem dnevu, uvodna proslava, proslava ob koncu šolskega leta), redno so pričeli poučevati telovadbo, izkazi so se proti plačilu kol kovine izdajali v I. in v II. polletju.
- ❖ 1931/32 - **Miklavževanje - obdaritev revnih otrok**, ogledali so si kino predstavo, štirje učenci 1. razreda so umrli zaradi ošpic.
- ❖ 1932/33 - **prvič so izkaze dobili vsi učenci, saj so bili takse prosti**, vsi šoloobvezni otroci so obiskovali šolo, ni bilo oproščenih, obeležili so dan varčevanja, uvedli so dan za pogovarjanje.
- ❖ 1934/35 - atentat na kralja Aleksandra; vsi so močno žalovali, šola je dobila priznanja za sodelovanje, prav tako učitelja, en učenec je umrl, bilo je 26 ponavljalcev.
- ❖ 1935/36 - pojavi se otroška bolezen mumps, otroci so obolevali tudi za ošpicami in oslovskim kašljem, postavili so gasilski dom.
- ❖ 1936/37 - pojavijo se garje, na šoli je nastal podmladek RK.
- ❖ 1937/38 - 25. 1. 1938 je bil viden severni sij; ljudje so bili precej presenečeni, 28 je bilo ponavljalcev, ljudje so izvedeli za Hitlerja, ki je počasi uresničeval svoje načrte.
- ❖ 1939/40 - 34 otrok je ponavljalo razred, čutili so vojno vihro po Evropi, 1. 9. 1939 je Hitler napadel Poljsko, do 10. 5. 1940 je imel v oblasti osem evropskih držav, 24. 3. 1940 je bil zopet viden polarni sij.
- ❖ 1940/41 - kroniko je zapisal nemški učitelj v nemškem jeziku, datirana je s 6. 4. 1941 z napisom Chronik der Volksschule Ober - Ponigl.
- ❖ 1944/45 **od 3. 6. 1945 je bil pouk spet v slovenščini.**
- ❖ 1945/46 - ustanovljen je bil roditeljski svet, bilo je 35 ponavljalcev, 8. 2. - **Prešernov praznik je bil pouka prost dan**, šolskih knjig ni bilo, kot čtivo so uporabljali reviji Ciciban in Pionir, **prvič je omenjen učni načrt**, bila je osemletka.
- ❖ 1946/47 - bila je sedemletka, izšle so prve štiri čitanke, **nastal je nov učni načrt za osnovne šole in višje osnovne šole, ob koncu leta so bili prvič javno pohvaljeni najboljši učenci.**

- ❖ Ja 1947/48 - učenci 4. razreda so opravljali izpit za vstop v 1. razred gimnazije, šola je bila sedemletna.

Skupinska fotografija učencev z učiteljico Elico Funkl.

- ❖ 1948/49 - **po zakonu so se lahko v 1. razred vpisali tisti otroci, ki so do 1. septembra dopolnili 6 let (ni bilo nujno, bilo pa je možno), morali pa so se vpisati tisti, ki so bili stari 7 let,** pojavile so se ovčje garje na ljudeh.
- ❖ 1949/50 - šola je bila šestletna, strela je ubila dotedanjega vodjo šole g. Arzenška.
- ❖ 1951/52 - šola je bila sedemletna, otroci večkrat niso mogli v šolo, saj je bilo tudi po dva metra snega, otroci so obolevali za angino, škrlatinko in zlatenico, zaradi slednje je umrla ena učenka.

Izlet v Postojnsko jamo.

- ❖ 1952/53-dobili so nov predmet družbena in moralna vzgoja.

- ❖ 1953/54 - v zimskem času je delovala mlečna kuhinja na šoli (malico je dobivalo le 25 učencev, **dobili so nov učni načrt** - malo skrajšan od starega, srbohrvaški jezik se je poučeval v 5. razredu, predmete risanje, pisanje in ročna dela so združili v en predmet ročne spretnosti, na novo so dobili predmeta domoznanstvo in zemljepis, imeli so mesečne športne dneve, v šolo so dobili novo opremo (stole in mizice), **v šolo je bila napeljana elektrika**, bila je huda poplava, otroci so sodelovali pri potovanju Titove štafete.

Državna osnovna šola *iz Žalca*

Osnovna šola: *iz Žalca* Šol. leto 1953/54

IZKAZ

o šolskem uspehu v **6.** letu

Predmet	Položje		Vedraje	
	I.	II.	I.	II.
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski slovenski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Slovenska literatura	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Pravica	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski slovenski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Slovenska literatura	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Pravica	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski slovenski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Slovenska literatura	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Pravica	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski slovenski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Slovenska literatura	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Pravica	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski slovenski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Slovenska literatura	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Pravica	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski slovenski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Šolski jezik	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Slovenska literatura	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Matematika	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Pravica	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>

Izkaz iz šolskega leta 1953/54.

FEDERATIVNA LJUDSKA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA

Osnovna šola *Iz. Ponikva*

Okraj: *Lejce* Šolsko leto 1953/54

SPRIČEVALO

Šola št. *10* + *10* v kraju *Lejce*

okraj *Lejce* Ljudska republika *Slovenija*

je v šolskem letu 1953/54 št. *10* št. *10* št. *10* št. *10*

in doseže št. *10* št. *10* št. *10* št. *10*

Šolski jezik	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Šolski slovenski jezik	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Šolski jezik	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Slovenska literatura	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Matematika	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Pravica	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Šolski slovenski jezik	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Šolski jezik	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Slovenska literatura	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Matematika	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>
Pravica	<i>10</i>	Šolski jezik	<i>10</i>

Zašolske ste; opazilne *10* neopazilne *0*

Učenec je zatej obiskoval osnovno šolo v šolskem letu 1953/54. In je ob koncu šolskega leta 1953/54 dosegel št. *10* št. *10* št. *10* št. *10*

To spričevalo velja kot *10* št. *10* št. *10* št. *10*

Opomba: *10* št. *10* št. *10* št. *10*

10 št. *10* št. *10* št. *10*

10 št. *10* št. *10* št. *10*

1953/54

Zaključno spričevalo iz leta 1955.

- ❖ 1957/58 - šola je bila osemletna, v mlečni kuhinji je dobilo malico že 90 otrok, potekal je gospodinjski tečaj.
- ❖ 1958/59 - obe šoli so precej obnovili.
- ❖ 1959/60 - v veljavo je stopil nov način ocenjevanja; učenci so lahko napredovali tudi z dvema negativnima ocenama.

Pomočnica šola Ponikva pri Žalcu

Razred: V. Šol. leto 19.59/60
 Odbitek: 4.

IZKAZ

o šolskem napredku v 7. letu

Predmet	Polletje		Vedežje	
	I.	II.	I.	II.
Slovenski jezik	od 2 do 2		Zamujeni dnevi	
Francje			o. n. skupaj	
Srbski in hrvaški jezik			I. 13	II. 9
Materični jezik			Letni uspehi:	
Materični jezik	od 1 do 2		dobro	
Zgodovina	od 3 do 3		Za prestop v višji razred št. spodoben	
Zemljepis			Izkaz izdan:	
Prirodopis	od 2 do 3		I. 20. j. 1960	II. 26. j. 1960
Matematika, geometrija	od 1 do 2		Razrednikov polnec:	
Fizika			L. 1. 1960	
Kemija			II. 1. 1960	
Kitanje	od 2 do 4		Poleg vsakega predmeta	
Ročno delo	od 3 do 4		I.	
Pepe	od 4 do 4		II.	
Telovadba	od 5 do 5			

Ena različica izkaza iz šolskega leta 1959/60.

Šola: Pomočnica šola Ponikva pri Žalcu

Šolsko leto 1959/60. Štev. matičnega lista: 10
 Razred: V. Vporednica: 4.

IZKAZ O USPEHU IN VEDENJU

Predmet	Polletni uspehi	Letni uspehi
Slovenski jezik	od 2 do 2	od 2 do 2 (7)
Francje		od 2 do 2 (8)
Srbski in hrvaški jezik		
Materični jezik	od 1 do 2	od 1 do 2 (7)
Zgodovina	od 3 do 3	od 3 do 3 (7)
Zemljepis		
Prirodopis	od 2 do 3	od 2 do 3 (4)
Fizika		
Kemija		
Kitanje	od 2 do 4	od 2 do 4 (2)
Ročno delo	od 3 do 4	od 3 do 4 (6)
Pepe	od 4 do 4	od 4 do 4 (1)
Telovadba	od 5 do 5	od 5 do 5 (7)

Vedežje: 15 / 15

Opravilni listanki		Neopravilni listanki	
I.	II.	I.	II.

Učencev(ka) je obiskoval(a) v tem šolskem letu celo krat celo razred in ga o izdelal(a)

s-8 od 1 do 1 uspehom.

Ima pravico do popravnega izpita iz _____ in _____

V Ponikvi pri Žalcu, dne _____ 1959.

Razrednik: I. polletje
II. polletje

(Stempel: ŠOLA PONIČKA PRI ŽALCU)

_____ ravnatelj (podpis)

Podala staršev ali namestnikov: _____

Opombe: _____

Druga različica izkaza iz leta 1959/60.

- ❖ 1960/61 - prispevek za malico (kruh, marmelada, mleko) je znašal 100 dinarjev; zaradi denarja niso jedli vsi učenci.
- ❖ 1961/62 - **šola je postala podružnična šola šole Žalec**, pričeli so z gradnjo igrišča ob šoli, malica je stala 150 dinarjev.
- ❖ 1962/63 - sprejeta je bila nova ustava, pevski zbor pod vodstvom g. Krulca je dobil nove enotne srajce in bluže, decembra je prevzela čiščenje šole in šolsko kuhinjo ga. Marjeta Jezernik.
- ❖ 1963/64 - **bilo je samo šest razredov** (1. do 4. in 7., 8. razred); 5. in 6. razred sta hodila v Žalec, vodili so se razgovori o napeljavi telefona, nadaljevala so se dela na vodovodu in šolskem igrišču.

Šolski izlet v Logarsko dolino, junij, 1964.

- ❖ 1964/65 - **na Ponikvi so ostali le učenci razredne stopnje (1. do 4. razred)**, ostale so z avtobusom vozili v Žalec, učenci so obiskovali zobno ambulanto pri OŠ Žalec, igrišče je bilo urejeno.
- ❖ 1965/66 - ljudje so imeli priložnost opazovati sončni mrk, 2 učenca sta se udeležila 10-dnevnega tečaja plavanja v Rovinju, razsajala je zlatenica, zgodila se je slavnostna otvoritev spomenika žrtvam NOB na Ponikvi.
- ❖ 1966/67 - **na roditeljskem sestanku je bil daleč najboljši obisk**, Slovenijo je obiskal Tito, trije pionirji iz šole so bili na sprejemu pri predsedniku Skupščine občine Žalec, na šoli so delovale dejavnosti: pionirska organizacija, higiena na šoli, prometna vzgoja, podmladek RK, **učenci so naročali mladinski tisk.**

Sprejem cicibanov v Pionirsko organizacijo leta 1966 na Ponikvi pri Žalcu.

Trije učenci s Ponikve: Vidko Podržaj, Marjan Jelen in Mira Štorman, so se udeležili sprejema pri predsedniku skupščine občine Žalec, Jožku Rozmanu, 26. maja 1967.

Novoletna jelka 1966. leta. Z učenci je na fotografiji z brado dedka Mraza takratni vodja šole, g. Vid Podržaj. V ozadju se vidi šolsk poslopje.

Šolstvo na Ponikvi pri Žalcu april, 2006

- ❖ 1967/68 - roditeljski sestanki ob nedeljah so bili dobro obiskani, med tednom ne, ob dnevu OF so proslavo posneli na magnetofonski trak, **šola je obiskovala socialna delavka iz centralne šole ga. Čerček**, ki se je ukvarjala s posebnimi socialnimi razmerami in s prešolanji na posebno šolo, učenci so tekmovali za **Kajuhovo bralno značko**, **pevski zbor pod vodstvom g. Podržaja je nastopil na občinski reviji**, na šoli sta poleg pevskega zbora delovala še šahovski in strelnski krožek.

Pevski zbor šole pod vodstvom g. Vida Podržaj.

Leto 1967: pionirke so v pionirski opravi veselo zaplesale na travniku ob šoli. Pionirji jih opazujejo. Vsi pa so navdušeni, ker se fotografirajo.

Redovalnica iz šolskega leta 1968/69.

- ❖ 1969/70 - temeljita obnova šole; pričetek dozidave ene učilnice, položen je bil parket, **napeljali so centralno kurjavo**; pouk je nekaj časa potekal v združenem domu, **učenci so tekmovali za Veselo šolo**, potekal je namiznoteniški krožek.
- ❖ 1970/71 - **sobote so postale pouka prost dan, učenci so prvič izpolnjevali teecsnovzgojne kartone.**
- ❖ 1971/72 - **uvedba nove matematike v 1. razred**, učilnica je bila dograjena, dela kuharice in čistilke prevzame ga. Silva Razdevšek.
- ❖ 1973/74 - učenci so se lahko cepili proti gripi za 5 dinarjev, **malicali** so vsi učenci; cena malice je bila 30 dinarjev - nekateri so imeli regresirano ali celo brezplačno prehrano, učenci 3. razreda so bili testirani iz nove, učenci 4. razreda pa iz stare matematike, **ustanovljena je bila Pionirska hranilnica Ljubljanske banke, podružnica Celje**, deloval je potujoči vrtec.

- ❖ 1976/77 - učenci so nekatere učbenike lahko dobili v šoli - pustili so jih učenci prejšnjih generacij.
- ❖ 1977/78 - pojavile so se uši, razsajale so vodene koze, učenci 4. razreda so opravljali plavalni tečaj, imeli so obrambni dan, pričeli so z zbiranjem odpadnega papirja.
- ❖ 1978/79 - **učilnice so bile na novo opremljene z mizami in stoli, šola je dobila televizijo, radio z gramofonom, nabavili so peč na mazut, učenci 3. in 4. razreda so odšli v šolo v naravi v Strunjan.**

Učenci s Ponikve v šoli v naravi z g. Antonom Lahom, vodjem šole in učiteljem kombiniranega oddelka 3. in 4. razreda.

- ❖ 1980/81 - **organizirala se je šolska zadruga**; učitelja sta v dogovoru s starši nabavljala šolske potrebščine za učence, **prvošolčki so si prvič okrog vratu privezali rumene rutice zaradi večje varnosti v prometu.**
- ❖ 1981/82 - organiziran je bil **dopolnilni pouk iz slovenskega jezika in matematike**, učenci 1. in 3. razreda so šli v Žalec na **sistematski pregled.**
- ❖ 1982/83 - **prvič so premaknili ure na zimski čas, na Ponikvi je bila pedagoška konferenca s kostanjevim piknikom za vse učitelje, tudi iz centralne šole**, povezovanje šole s krajem tudi prek gasilskega društva.
- ❖ 1985/86 - stene v šoli so bile pobeljene, parket polakiran na novo.
- ❖ 1987/88 - **šola je dobila telefonski priključek**, v stari šoli je dobil prostore vrtec.
- ❖ 1990/91 - bili so štirje čisti oddelki, en razred je imel svoj prostor v stari šoli.
- ❖ 1991/92 - **najbolj oddaljene učence je v šolo pričel voziti kombi** vozil ga je g. Jani Hrustelj, **šolsko leto so razdelili v trimestre**, izkaze so učenci dobili le

na koncu šolskega leta, **praznovali so nove praznike, dobili nov raspored počitnic:** jesenske, božično-novoletne, zimske, prvomajske.

- ❖ 1992/93 - **šola je dobila fotokopirni stroj**, učenci so tekmovali za zdrave in čiste zobe.
- ❖ 1993/94 - **v četrti razred je bilo uvedeno učenje angleškega jezika**, učenci so pod vodstvom učiteljev raziskovali, kako je bilo nekoč življenje v kraju, **učenci so bili najboljši varčevalci v območju.**

Obisk voditelja TV oddaje Klub klobuk Mete in Roberta ter predstavnice Banke Celje kot nagrada za najboljše varčevalce na celotnem področju imenovane banke, julij, 1994.

Razstava starin pred in v šoli.

Zaključek raziskovanja 4. razreda na temo Kako so včasih živeli.

- ❖ 1994/95 - **prvi pločnik na Ponikvi je bil pred šolo**; prometna varnost otrok se je izboljšala.
- ❖ 1995/96 - **učenci 4. razreda so opravljali kolesarski izpit, ob šoli so asfaltirali igrišče in dodali dva koša**, namenu so predali gasilski dom.

- ❖ 1996/97 - v šolo je udarila strela, a ni povzročila velike škode, učenci so izdelali raziskovalne naloge.
- ❖ 1997/98 - **obnovili so staro šolo (stara je bila 119 let)**, učitelji so se pričeli izobraževati in pripravljati na devetletko.
- ❖ 1998/99 - **voditi so se pričeli razgovori o prizidku telovadnice k šoli.**
- ❖ 1999/2000 - **prvič je bil na podružnici oddelek podaljšanega bivanja.** učenci, ki so OPB, v šoli tudi kosijo; kosila pripeljejo iz Žalca, **učenci prvega razreda so opisno ocenjeni, imeli so športni dan s starši pod geslom Veter v laseh, izdelan je bil načrt za prizidek**, šolo so prekrili in namestili nove žlebove.
- ❖ 2000/01 - **specialna pedagoginja ga. Anica Reberšak je obiskovala šolo tedensko;** pomagala je učencem z učnimi težavami, učenci šole so bili v občinskem merilu najboljši v zbiranju odpadnega papirja; šola je dobila denarno nagrado.
- ❖ 2003/04 - **uvredena je bila devetletna osnovna šola**, prevoze šolskih otrok so vršili vozniki s kombijem podjetja Izletnik Celje, enota Velenje, **vsak razred je izdelal po eno raziskovalno nalogo na temo Kako so nekoč živeli**, jih predstavil krajanom in v žalskem Kulturnem domu še širši javnosti, **na slavnostni seji KS Ponikva sta bili podeljeni priznanji dvema najboljšima učencema generacije (4. razreda).**
- ❖ 2004/05 - starši so bili vabljeni na ustvarjalne delavnice, kjer so skupaj z učenci in učiteljicami izdelovali božično-novoletne okraske in voščilnice.
- ❖ 2005/06 - **šola je organizirala dobrodelni koncert** za nakup tehnične opreme v razredih, **položen je bil temeljni kamen za novo šolo na Ponikvi.**

3. 2 Vtisi učiteljev

Za drugi del raziskave smo poiskali nekaj učiteljev, ki so učili na Ponikvi pri Žalcu. Nekateri so nam svoje vtise napisali sami, druge smo po njih vprašali in si pridno beležili. Nastalo je mnogo zanimivih sestavkov.

Gospa **Lea Lah** je žena dolgoletnega vodje podružnične OŠ, g. Antona Laha. Mnogo let sta bila na šoli edina učitelja. Stanuje samo preko ceste, tako še vedno lahko spremlja dogajanje v šoli in poslušča vesel vrišč učencev. Zapisala je takole:

ŠOLA JE BILA MOJ DRUGI DOM

Upokojena sem, in „v srcu“ sem še vedno učiteljica. Stanujem nasprotno šole in imam možnost spremljanja življenja učencev. Želo raste opazujem učence, ko prihajajo v šolo in odhajajo, telovadijo, se igrajo, veselijo, se odpravljajo na izlete, naravoslovne in kulturne dneve, se pripravijo, včasih tudi tujce. Takrat me tako potegne, da bi bila naprave med njimi. Potem, med svojim delom, večkrat ulemišljam o svoji poklicni poti, o pomembnih dogodkih in razlikah med mojim učiteljskim in nekimi mladimi kolegi stanes.

Moji spomini se vrnijo v leto 1966, ko sem končala učiteljske študije v študentskem domu, kjer sem bila tudi doma. V veselju pričakovanih povišav sem dobila mesto varovateljice učiteljice v Žetalah, v Hložah. Tam sem učila po stroji izdelatki 3. razreda. Učila sem slovenske in jezikovne in zato sem imela četrtih prostih urah. Učila smo tudi ob sobotah imeli smo tiskarske ure. Učenci so bili zelo skromni, prijetni in delovni. V šolo so prihajali pri čez hišo in dolina do 6 km stališča, slabo obložen in zelo skromno preskrbljeni z učbeniki. Najbolj mi je ostal v spominu učence, ki je v mojem razredu zaključil solanje (1. razred je obiskoval šestkrat, 2. enkrat in 3. enkrat). Solsko delo je poleg ravnatelja enkrat letno spremljal solski inšpektor. Še pet let dela v tem kraju imam zelo lepe spomine in se tja na obisk večkrat vrnem.

Zaradi stanovanjskih razmer, sem se prvotno na razpis delovnega mesta in z dnem 1971. leta prišla na podružnično šolo Pomkva pri Žalcu.

Z mojim, tudi učiteljskim, srcem se odločaj hitro in dobro vživela v novo okolje. Na šoli je bila zaposlena še kuharica, ki je bila tudi močiteljica in kurjača. Učiteljica smo poučevali v stroji kombiniranih oddelkih vse štiri razrede. Jaz sem poučevala 1. in 2. razred, moji pa 3. in 4. razred. Učne ure so trajale 60 minut s 5 minutnimi odmori. V kombinaciji sem imela tudi do 51 učencev. Delo je bilo

zelo naporno, saj nis bil obtoževan za prostje. Učenci so prihajali iz kmetijskih in kmetijsko-delaških družin. Stari so sodelovali s šolo, učencem pa nis nudili pomoči pri učenju, ker so bili pre zaposleni z delom na kmetiji (poselje jesni, pomladi). Učenci so bili odhajali od šole št 4 km in so prihajali poš. Zato so bili med. poukom mumi. Večkrat sem imela mest učenci 4 razreda tudi težje učljivoga in vajznejega, ki smo ga po koncu šolskega leta preselali na šolo s prilagojenim učnim programom v Žalcu. Takšno učno delo je bilo še posebej zahtevno in veliko za ostale učence v razredu. Skupaj z učenci smo se učili „nove matematike“, spremljali razne učne oblike, novice, spremljali dogodke doma in po svetu. Dali so pridni in učljivi.

Za šolsko delo sem morala vsa učila, shke izdelovati sama. Vise liste in razne naloge za indirektni pouk sem „razmnoževala“ s pomočjo indige. Šele ser nekaj let smo dobili xilograf (razmnoževalni stroj) Tudi dan sem se redno pripravljala na pouk in tistim smo imeli domo pravo „delavnico“. V popoldanskem času sem se izobraževala na seminarjih, aktivih, strokovne pa sem obiskovala tudi hospitacije po šolah v občini Žalec. V šoli sem vodila pevski zbor in shabela na šolske knjižnice. Prati sem spremljala novice na učno delo in s strokovno literaturo. Do 1987 leta sem morala izvesti 80-urni program „mali šole“ (priprava na šolo). Deneje so se organizirali ovidelci vlica.

Oba učitelja sta morala sama pripravljati vse poučne in pedagoške v šoli, sodelovati v kraju in krajinskih organizacijah Sodelovali smo pri „Istori šafeti“, nosli „kulinčkovs tortice“, sodelovali v žetih in v obredelni shajih. Z učenci smo nabirali borovnice, abirali star papir, pridno varčevali, da smo abrali zimski denarja za letni let in 3. in 4. razred, na šolo v naravi. Shabel smo na učnicah (puzni tudi pregled nog), za nabave robe, jim v šoli dali tablete proti kariesu, pregledovali in odpravljali tudi uč. učence smo morala z rednim šolskim avtobusom voditi na redne splošne zdravniške in zobozdravniške preglede v Žalcu.

Učenci so postajali vse bolj živahni, dobro preskrbljeni in izmen se jim starši nudili tudi pomoč. Večla sem že tudi stroke drugih učencev. Mnogo znanja so si pridobivali s pomočjo TV sprejemnika. To isto smo dobili že vse učni pripomočki, učil in učbenikov. Večino pa smo bili zelo slabo preskrbljeni s športno opremo: športniki smo v razredu, v gredcu in na prostoru pa isto. Uporabljali smo preč preproste predmete (stoli, klopi, skatle, vrvi, drevesa...)

V poznih 80. letih smo prvi dobili na šolo učno pomoč, mladega učitelja in tako sem začela učiti čisti obdobji 1. razreda. To mi je bilo po takih letih kombinacije prava razbremenitev. Začela sem na novo „vstati“ v razredu. Delo je postajalo drugačno. Učenci so postajali aktivnejši, a mnogo več predavanja in a mnogo več energije, ki so jo sproščali med poukom.

Leta mojega učiteljevanja so se iztekla in morala sem se posloviti od učencev, kolegov in „moje“ stare podružnične šole, ki jo bodo letos podelili. Na njenem mestu bo nastajala nova šola, ki bo sprejemala nove in nove generacije učencev in novih učiteljev, profesorov, kuharic.

Zelo sem vesela, da so poravnani naši učenci stigli v skupino lepe učne uspehe in cenjene pohvale. Kadar koli koli kjer koli se srečamo, se radi pogovorimo, pošaljemo, rečemo kakšno po domače in obudimo spomin na kak spodbujaj. Takrat sem zadovoljna in srečna, da sem jim posvetovala prvo znanje na poti življenja in izobraževanja.

Če bi imela možnost se enkrat odpraviti, bi gotovo odšla pohvale učiteljev, ki me je v življenju spremljal in me navdihal a veseljem. Tako pa se največ ostajajo učenci nasproti mojemu domu.

Lea Leš

Gospa **Hilda Premik, nekoč Pšaker**, nam je povedala, da je bila menda rojena za učiteljico. Prav mnogo drugih možnosti za šolanje takrat ni imela, kasneje pa je ugotovila, da je bilo učiteljišče zanjo prava odločitev.

Na Ponikvi je dobila leta 1955 svojo prvo službo. Tam je tudi stanovala, v eni sobici je imela vse. Septembra, kmalu po začetku pouka sta ostali na šoli le dve učiteljici in 128 učencev. V turnusu dopoldne (dva dni eno skupino, tri dni drugo, naslednji teden pa se je obrnilo) je ga. Hilda učila otroke od 5. do 8. razreda, nato pa popoldne še 4. razred. Ko je odšla na porodniški dopust še njena sodelavka - elementarka, je skoraj dva tedna sama učila vse otroke. Spomni se anekdote, ko je šolo obiskal nadzornik:

»Z učenci smo šli ven, da se malo prezračijo. Prišel je nadzornik, stopil k meni in mi rekel, da bi rad govoril z našo učiteljico. Rekla sem mu, da lahko, in čakala naprej, kaj bo rekel. Bila sem zelo drobna in majhna pa me je zamenjal za učenko, saj je bilo kar precej deklet večjih in bolj razvitih od mene. Še dvakrat je ponovil svojo željo in šele nato je ugotovil, da govori z učiteljico.«

Ga. Hilda je učila tudi teorijo v gospodinjskem tečaju in poučevala v kmetijski šoli. Z učenci je prvič na Ponikvi pripravila program ob materinskem dnevu, kamor je prišla velika večina mater, učence je učila uprizoritev dramskih iger, vodila je pevski zbor, s katerim so nastopali na občinski reviji. Skupaj z učenci in pomočjo zadruga, ki je dala denar za nakup orodja, je uredila v enem izmed razredov tudi majhno lesarsko delavnico. Učenci so morali imeti namreč tehnični pouk, a za to ni bilo pogojev. Ko so zasilne pogoje dobili in se je učiteljica na seminarjih naučila veččin poučevanja tehničnega pouka, so učenci z velikim veseljem izdelovali miniaturno pohišstvo. Nekaj izdelkov še danes hrani.

Udeleženske gospodinjskega tečaja, leta 1957. Med njimi tudi ga. Hilda.

Povedala je tudi, da so imeli na razpolago kar precej slikovnega materiala, da so si učenci lažje predstavljali in zapomnili določeno snov.

Leta 1959 je odšla poučevat v Griže in tam ostala do upokojitve. Z učenci in starši na Ponikvi se je prav lepo ujela in razumela, bivši učenci ji še sedaj, če se le srečajo, namenijo kakšno besedo. Malo manj dobrih odnosov je bilo v kolektivu. So bili pač taki časi in morda manj strpnosti med sodelavci.

Ga. Damjana Kolšek je na Ponikvi poučevala od leta 1995 do 1999. Povedala nam je tole:

»Na Ponikvi sem službovala štiri leta.

Že, ko sem se zjutraj peljala proti tej vasici, sem opazovala naravo, srne, včasih pa mi je skočila pred avto tudi lisica. Mar ni to čudovit začetek dneva?

Leta učiteljavanja v tej skromni, vendar topli šoli so mi hitro minila. Zakaj? Zaradi vzgojenih, zvedavih otrok, za katerimi so stali čudoviti starši. Rada se spominjam 4. razreda, v katerem je bilo le devet otrok, pouk pa smo izvajali v učilnici, ki je bila v vrtcu. Bili smo kot ena družina. Zanimive so bile ure spoznavanja narave in spoznavanja družbe, ki smo jih združili s športno vzgojo in odšli v gozd ali na kmetijo, kjer so nas vedno sprejeli z velikim veseljem. Pa piknik s starši, kjer smo stkali prijateljske vezi, ki so se ohranile še vse do danes. Če strnem v enem stavku: leta na Ponikvi so bila res lepa in so pustila v meni čudovite spomine.«

Simona Delopst, ki je na POŠ Ponikva pri Žalcu poučevala v sodobnejših časih, pravi takole:

»Na POŠ Ponikva sem poučevala dve leti.

Ko mi je junija 1999 takratni ravnatelj OŠ Žalec, Adi Vidmajer dejal, da bom jeseni prevzela kombiniran oddelek prvega in drugega razreda na POŠ Ponikva, so me prevevali različni občutki. Odkar sem se zaposlila, sem učila na centralni šoli. O podružnici Ponikva nisem vedela praktično nič. Kako se bom znašla? Kakšni bodo moji sodelavci in sodelavke? Kako me bodo sprejeli otroci? Takšna in podobna vprašanja so mi rojila po glavi.

Toda že prvi obisk na Ponikvi je razblinil vse »strahove«. Sprejel me je vodja šole Tone Lah. S svojo duhovitostjo in odprtostjo mi je močno olajšal začetne težave.

Tudi s sodelavkama Elo Vasle in Tatjano Strahovnik smo se dobro ujele. Kuharica Silva Razdevšekpa nam je bila kot druga mama.

Pričelo se je šolsko leto. Čeprav sem vodila kombiniran oddelek, delo ni bilo preveč naporno. Otroci, ki sem jih poučevala, so bili krasni. Tudi kadar so bili najbolj glasni in nagajivi, so znali poslušati in delati kot je bilo treba. Mislim, da sem jih lahko veliko naučila. Predvsem pa upam, da sem jim pustila vsaj majhen pečal v srcih. Oni so namreč ostali v mojem za vedno.

Z njimi, Tonetom, Elo, Tatjano in Silvo sem preživela dve čudoviti leti. Se vedno sem hvaležna takratnemu ravnatelju Adiju Vidmajerju, da mi je omogočil to čudovito izkušnjo. V mislih se večkrat vračam v čas, ko sem učila na Ponikvi. Vsem, ki so ali bodo kakorkoli povezani s to šolo, želim vse lepo tudi v prihodnjih letih, ko jih čaka gradnja nove šole. In ne pozabimo - šola stoji na ljudeh, ti pa so na Ponikvi dobri!«

Gospod Jože Krulec je bil na Ponikvi učitelj in tudi vodja šole. Svoje spomine je strnil v tale sestavek:

» Na Ponikvo sem po končanem Učiteljišču v Celju prišel leta 1959. Prvo leto sem učil v 5. razredu. Po odsluženju vojaškega roka sem se vrnil na Ponikvo in eno leto poučeval v kombiniranem oddelku 6., 7. in 8. razred. Zadnji dve leti sem učil še 3. in 4. razred. Nato sem odšel v Galicijo.

Na Ponikvi sem tako spoznal kar pet generacij »ponkovških« otrok. Bila so to leta mojih prvih izkušenj z učiteljskim poklicem. Imel sem srečo, da sem se z vsemi otroki »ujel« in tako doživljal lepa leta ter še bolj vzljubil svoj poklic. Čudovite imam tudi izkušnje s starši, saj sem z vsemi lepo sodeloval. Še danes se z lepimi spomini srečujem z nekdanjimi učenci in učenkami, ki so že odrasli in mnogi z menoj vred dedki in babice.

Sama šola je bila takrat tipična podeželska šola in smo se učitelji pač znašli, kakor smo najbolje vedeli. Delali smo seveda v dveh izmenah in bili polno zaposleni, polno angažirani pa tudi v društvenem življenju v kraju.

Skratka: Zame so bila leta od 1959 do 1964 polna lepih doživetij in še danes imam nanje lepe spomine.

Vsem na Ponikvi - učiteljicam, učencem, staršem in vsem krajanom čestitam za začetek novogradnje šole.

Če bi še enkrat postal učitelj, bi zopet rad prišel na Ponikvo.«

3. 3 Anketa

Z anketo smo želeli zbrati spomine bivših učencev šole na Ponikvi. Anketirali smo bivše učence, ki so pouk obiskovali pred 40 ali več leti. Vrnjenih je bilo 37 anketnih listov. Spomine smo razdelili v tri obdobja:

- * od leta 1931 do 1945,
- * od leta 1946 do leta 1958,
- * od leta 1959 do leta 1967.

3. 3.1 Interpretacija rezultatov ankete

Po spominu anketirancev, se je pouk v obdobju od leta 1931 do leta 1945 pričenal ob osmi uri in končal okrog dvanajste ure, če si bil priden, drugače pa si ostal še kako uro dlje. Šola je imela dve učilnici, v vsaki pa je en učitelj poučeval po štiri razrede učencev. Vsem anketirancem je v spominu ostala velika učilnica z lesenim podom ter odrom, na katerem sta stala kateder in tabla na stojalu. Na sprednji steni je viselo veliko razpelo. Opremo učilnice so sestavljale dolge lesene mize, v katere so bili vdeleni črnilniki ter klopi. V klopi so sedeli po štirje učenci, ki so v nižjih razredih še pisali s kamenčkom na tablico.

V učilnici je bila velika omara za šolske zvezke ter učne pripomočke. Ob stranski steni so stali obešalniki za oblačila. V veliko peč v kotu učilnice so kurili z drvni. Elektrike ni bilo, zato so svetili s petrolejkami. Umivali so se v emjliranem Javorju, vodo pa so prinašali v vedru iz grabna (izvira Ponkvice). Na stranskih stenah so viseli zemljevidi in nekaj slik.

Malice v šoli ni bilo. Otroci so jo prinašali s seboj - kos kruha in jabolko, pozimi pa suho sadje, če so ga seveda imeli.

Anketiranci se spominjajo, da so v tem času poučevali Ana Tratnik, Irma Košenina, Jelka Knez, Angela Susman, Rudolf Goršek. Učitelji so ocenjevali ustno odgovarjanje, občasno pa tudi šolske naloge v zvezkih.

Domače naloge so bile iz računstva, branja in pisanja. V šoli so poučevali tudi verouk.

Otroci so poleg šolskega dela nosili vodo iz grabna, cepili drva ter delali na šolskem vrtu in v sadovnjaku. Po „potrebi“ so bili tudi kaznovani. Najmilejša kazen je bil ustni opomin, nadaljevalo pa se je s klečanjem na odru, stanjem z odročeni rokami, tudi palica je kdaj zapela po dlaneh.

Anketiranci pa navajajo tudi dejstvo, da so v tistih časih učitelje spoštovali in se jih primerno bali: „*bili so pridni in ubogljivi, ne pa tako kot danes*“.

Med vojno so učenci hodili v šolo v Veliko Pirešico, kjer so jih v nemškem jeziku poučevali nemški učitelji. Na Ponikvi je pouk potekal le občasno po kakšen mesec, sicer pa tudi v nemščini z nemškimi učitelji (Johana Hochman).

Po vojni, od leta 1945, je bila šola sedemrazredna - nepopolna osemletka, vse tja do leta 1954. Pouk je še vedno potekal v dveh učilnicah, ki so bile opremljene enako, kot pred vojno. Na stenah pa so po vojni visele slike takratnih voditeljev Tita, Kardelja, Marinška... Na stranski steni so bile napisane tedanje parole in obešene slike iz svetopisemskih zgodb. Verouk je župnik poučeval v šoli le enkrat tedensko.

V tem obdobju se je zamenjalo precej učiteljev. Anketiranci se spominjajo Ane Tratnik, Marije Rajh, Marice Kotnik, Adolfa Arzenška, Milice Jezernik, Elice Funkel, Ivana Centriha. Učitelji so ocene še vedno pridobivali v največji meri z ustnim spraševanjem, pa tudi pisne naloge so ocenjevali. Ocene so bile večkrat pogojene s količino učiteljem podarjenih koristnih stvari. Ocenjevanje je bilo do leta 1955 tajno, brez obrazložitve ocene. Po tem letu pa so pri ocenjevanju že sodelovali učenci - na steni je visela tabela z ocenami.

Kaznovanje je ostalo enako, na žalost pa se mu je pridružilo še lasanje, klofute, obračuni z lesenim metrom, pisanje določenih stavkov po stokrat,...

Malico so v šolo prinašali od doma - kruh in sadje. Po letu 1955 so pričeli dobivati namaze in pa toplo mleko ("rumeni sir iz Amerike in mleko iz praha"). Pri pouku so se učili raznih ročnih spretnosti (šivanje, pletenje, mizarjenje). Poleg pouka pa so še vedno cepili drva, prinašali vodo iz grabna, pobirali žir, sadje pri kmetih in urejali šolski vrt. Večkrat so pogozdovali ter nabirali maline, borovnice, jagode in gobe za učitelje. Dekleta so pospravljala stanovanja učiteljev in šolo. Fantje so spravljali premog v klet. Hodili pa so tudi na šolske izlete.

Gospa Marija Unetič se spominja takole:

„Na prvi šolski izlet sem šla v 2. razredu. S tovarišico smo se odpravili peš iz Ponikve. Čez Grče smo šli v Jarški mlin in od tam na Polzelo, kjer smo si ogledali graščino. Nazaj grede smo se ustavili v Založah, na domu naše tovarišice. Njena mama je skuhala velik lonec kompota iz suhega sadja. V rokah je imela veliko zajemalko in vsak od nas je dobil polno zajemalko pijače, pa še malo sadja. Bili smo zelo zadovoljni in nazaj grede smo celo pot prepevali!“

Po letu 1950 je potekal pouk v izmenah: od osme do dvanajste in od trinajste do sedemnajste ure.

V šolskem letu 1957/58 so učilnice opremili s klopmi za dva učenca in s stoli. Na sprednji steni učilnice je bila tabla ter slika Tita nad njo. Ob strani je stal kateder. Na stranski steni so bile obešene slike za potrebe pouka in zemljevidi. V kotu je stala peč na drva. Pripomočki za telovadbo, geometrijo in „še kaj“, je bilo shranjeno v kabinetu.

V tem obdobju so na šoli poučevali Štefka Milotovič, Hilda Pšaker, Terezija Mirnik, Vid Podržaj, Štefka Podržaj, Ivanka Zevnik, Jože Krulec, Angela Rebernik.

Domače naloge so postale obširnejše - računstvo, spisi, slovnica, učenje pesmi na pamet, veliko branja. Ocene so dobivali z ustnim spraševanjem pred tablo, za sodelovanje pri pouku, ocenjene so bile tudi domače naloge. Pisali so kontrolke; vprašanja so prepisali s table.

Ustni opomin je bil pogosta oblika kaznovanja, običajno pa so učenci za kazen stali v kotu učilnice ali pa so dobili kakšno delo. Učence, ki niso poslušali, so večkrat poslali na hodnik. Ob „hudi nepokorščini“ je zapela tudi palica, ki je običajno služila kazanju na zemljevidu.

Otroci so še vedno sami skrbeli za prinašanje vode in drv. V tem obdobju je na šoli deloval tudi strelski krožek.

Udeleženci strelskega tekmovanja v Žalcu.

Več kot samo dobrodošel je bil telovadni drog in pa plezala za šolo.

Malico so v tem času že dobivali v šoli; največkrat kruh z marmelado ali z rumenim ameriškim sirom, kasneje pa tudi s pašteto. Dobivali so čaj ali pa mleko. Po letu 1960 so dobili tudi mlečni riž s kakavom.

V letih 1962-64 so tudi šolski otroci pomagali pri izgradnji vodovoda, ki je na Ponikvo končno pripeljal vodo. Tako je odpadlo tisto dodatno delo otrok, prinašanje vode za umivanje iz grabna, ki so ga vsa leta do tedaj tako skrbno opravljali, da niti šolski inšpektor nikoli ni imel pripomb na „čistost“ ponkovških otrok.

Zbrani spomini so povzeti po anketah, zato v določenih segmentih prihaja do razlik med zapisi v šolskih kronikah. Vsekakor pa je to razumljivo po vseh teh letih, ki so minila od časov, ko so naši anketiranci v „ponkovški šoli gulili šolske klopi“.

3. 4 Aktivnosti učencev

Pogovarjali smo se o:

- ❖ življenju in delu šolskih otrok nekoč in danes,
- ❖ izgledu in opremi učilnice nekoč in danes,
- ❖ šolskih potrebščinah nekoč in danes.

Opisovali smo:

- ❖ učilnico nekoč,
- ❖ odnose med učenci in učitelji nekoč,
- ❖ zakaj radi ali neradi hodimo v šolo.

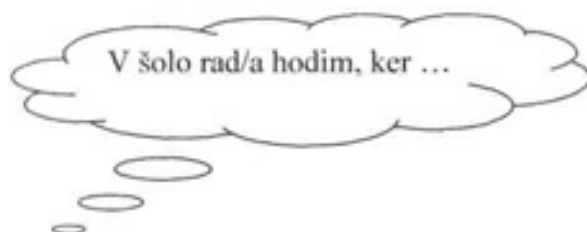
Učilnica nekoč

Učilnica v preteklosti se je v marsičem razlikovala od današnje. Imela je popolnoma lesene klopi, z luknjico za črnilo, v katerega je učenec pomočil pero in nato pisal v zvezek. Na vse potrebščine so morali skrbno paziti. Učilnica je imela tudi peč, v katero je moral učitelj ali kurjač zakuriti mnogo pred poukom, da je bilo vsaj malo toplo. Učitelj je v razredu sedel pri katedru, ki je bil malce dvignjen nad ostalim prostorom. Bil je dosti bolj strog, kot so učitelji danes. Učence so kaznovali s klečanjem v kotu, z udarci po rokah ter še z veliko drugimi bolečimi kaznimi.

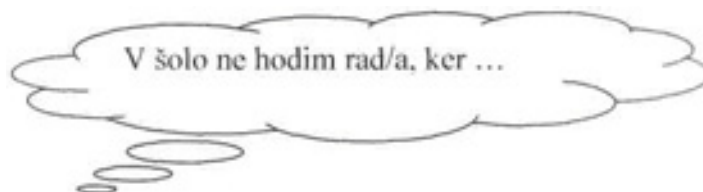
Ko še ni bilo elektrike, so si svetili s petrolejkami, učilnica ni bila tako svetla, kot je danes. Umivanje rok je potekalo v kovinskem umivalniku, v katerega so morali prej naliti vodo, ki so jo prinesli iz kakega potoka. Ob umivalniku je visela brisača iz blaga.

Poleg učenja so učenci v šoli opravljali še druga opravila: cepljenje in prinašanje drv, delo na šolskem vrtu ali v sadovnjaku in podobno. Konec pouka je oznanil učitelj z zvoncem. Učenci so stekli domov, kjer jih je navadno zopet čakalo delo.

Gabrijela Kos, 4. r.

- ❖ se naučim brati, pisati, računati,
- ❖ so zanimivi odmori,
- ❖ lahko igram igrice na računalniku,
- ❖ se lahko družim s prijatelji,
- ❖ so prijazne učiteljice,
- ❖ imamo športno vzgojo,
- ❖ sedim v zadnji klopi,
- ❖ je v njej veliko lepega,
- ❖ se učim izdelovati različne stvari,
- ❖ imamo veliko krožkov,
- ❖ se veliko naučim in to potem znam.

- ❖ imam domačo nalogo,
- ❖ so učiteljice stroge,
- ❖ sem dolgo v šoli,
- ❖ pišem teste in dobivam ocene,
- ❖ sem vprašan pred tablo,
- ❖ me včasih sošolci dražijo,
- ❖ prenašam težko torbo,
- ❖ so prekratki odmori, vikendi in počitnice,
- ❖ je treba zgodaj vstati,
- ❖ se je treba učiti,
- ❖ imamo premajhno igrišče,
- ❖ nimamo vsak dan športne vzgoje.

Ustvarjali smo:

- ❖ našo šolo iz odpadne lepenkaste embalaže,
- ❖ z ogljem risali učilnico v preteklosti in v prihodnosti,
- ❖ risali pročelje naše šole.

Skupina med ustvarjanjem iz odpadne embalaže.

Uredili smo:

- ❖ razstavo šolskih kronik, fotografij in šolskih dokumentov, ki so nam jih posodili anketiranci,
- ❖ zloženko.

Utrinek z razstave.

4 PRILOGE

4. 1 Anketa

Spoštovani!

Učiteljici Katja Bolko in Anja Krajnc Zakonjšek skupaj z učenci pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom »ŠOLSTVO NA PONIKVI«. Prosiva, da izpolnite anketo.

Hvala za pomoč.

1. Kdaj ste priče/i in kdaj končali s šolanjem na Ponikvi?

Začetek leta _____ , zaključek leta _____ .

2. Koliko razredov je imela šola?

3. Kdaj se je pričel in kdaj končal pouk?

4. Opišite učilnico!

5. Kdo je poučeval na šoli?

6. Ste dobivali domače naloge in kakšne?

7. Kako so učitelji ocenjevali — na kak način ste dobili ocene?

8. So vas kaznovali? Kako?

- a. z ustnim opominom
- b. s pisnim opominom
- c. drugo (napišite)

9. Ste poleg pouka v šoli delali še kaj drugega? Opišite!

10. Kako je bilo s prehrano?

- a) malico smo dobivali v šoli (kaj):

- b) malico smo prinašali sami (kaj):

1.1. Če imate kakšno fotografijo, posneto v času šolanja na Ponikvi ali pa mogoče spričevalo/izkaz, Vas prosiva, da nama ga posodite za objavo v raziskovalni nalogi.

Hvala za sodelovanje!

4. 2 Izdelki učencev

4. 3 Zložanka

5 VIRI IN LITERATURA

Jezernik, M. 1980. Ponikva. Kranj: Gorenjski tisk.

1999. Ponkovška pozlata. Petrovče: Marginalija.

Adamič Orožen M., Perko D., Kladnik D. 1995. Krajevni leksikon Slovenije.

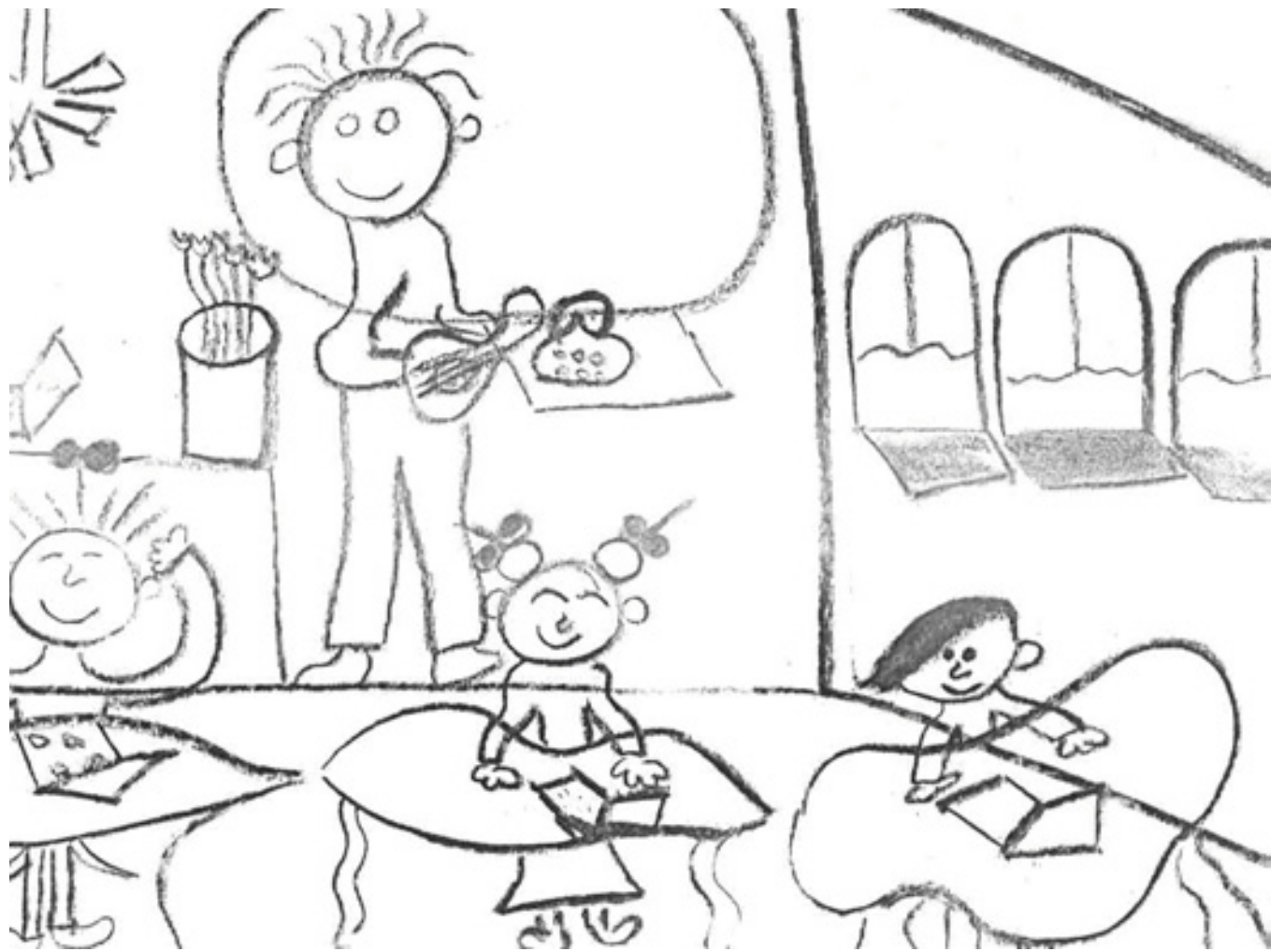
Ljubljana: DZS.

Šolska kronika I.

Šolska kronika II.

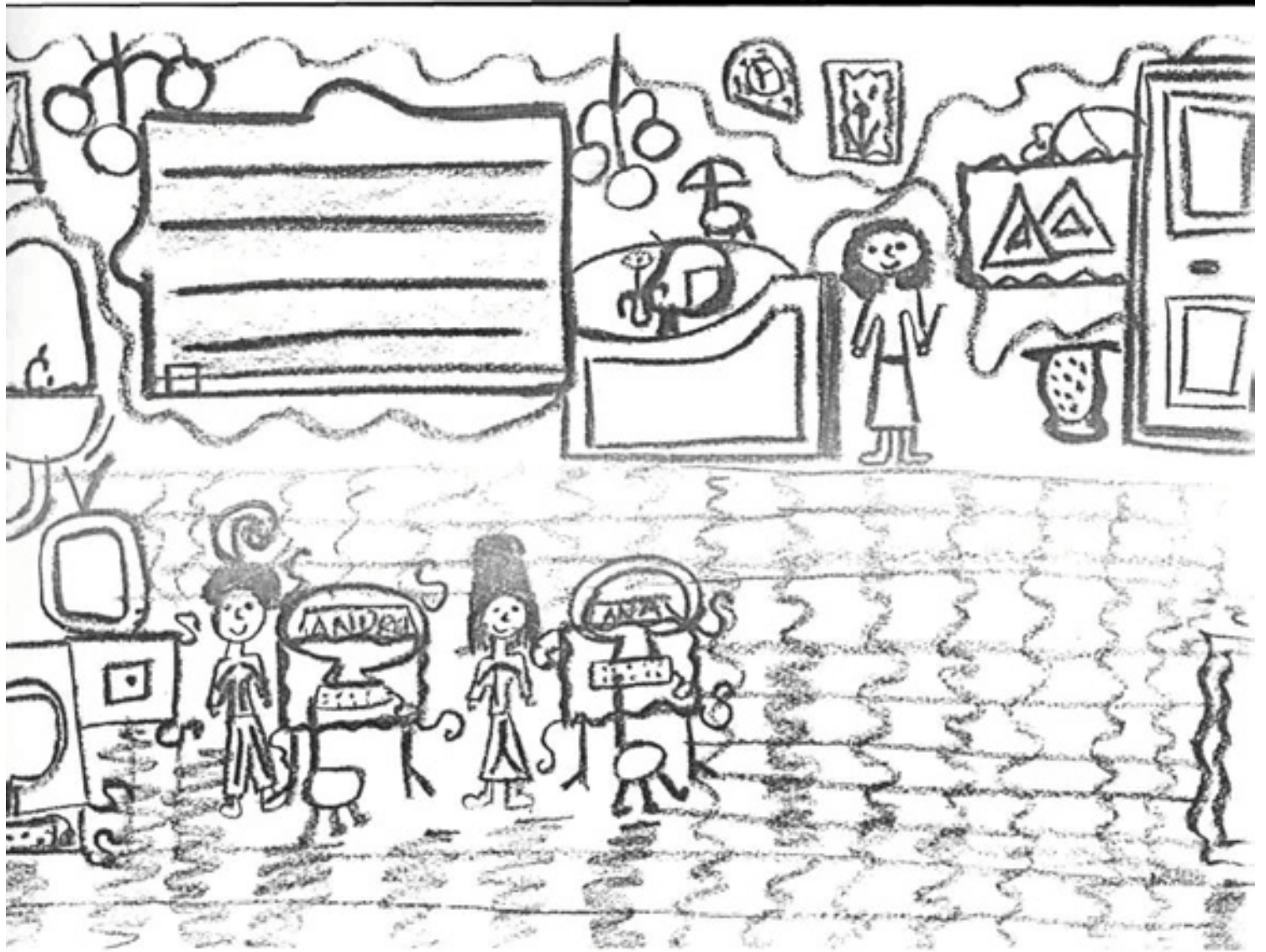
Šolska kronika III.

Šolska kronika IV.

KAJA

ANA

Šolska dokumentacija

Iz šolske kronike leta 1878/79.

Izkaz iz leta 1959/60.

Zemljepisna lega in nastanek kraja

Ponkovaška planota (tudi Ponikevska, kar ne ustreza krajevni izgovorjavi) obsega vse ozemlje med Velenjsko kotlino ali Saleško dolino z Dobrnskimi podoljem in Spodnjo Savinjsko dolino. Tu se vzdiguje gričevje, ki se vzpenja v hribovje na zahodu z visinami do 734 m v Gori Oljki in na vzhodu do 630 m v Klumberku, in objema v svojem osredju deloma zakrasedlo planoto okrog Ponikve. Ogrodje hribovja predstavljajo triasne kamnine, poglavitni značaj pa daje planoti velika plošča srednjetriadnega apnenca in dolomita. Kakor pove že ime vasi, so tu razviti nekateri kraški pojavi, zlasti vrtače in kraške jame. Planota je povečini razrezana s tesnimi dolinami, posebej značilno pa je, da teko vse vode proti jugu.

Kratka zgodovina kraja

Ponkovaška planota se prvič omenja leta 1251 v zvezi z upravnikom srednjeveškega gradu, katerega ostanki so vidni še danes v zaselku Marof nad Socko. Grad je bil kasneje v lasti več vitezov: Konrada, Alkoča, Stefana, Hanssa, ... Rod Sotških je izumrl konec 15. stoletja. Grad je še vedno zamenjeval gospodarje, v 17. stoletju je bil napaden in uplenjen, v 18. stoletju pa je verjetno popolnoma propadel.

Šolstvo na Ponikvi pri Žalcu

stara šola

nova šola

Šolstvo na Ponikvi pri Žalcu
april, 2006

Temeljni kamen za novo šolo

Leto 2006 se bo prav gotovo zapisalo v zgodovino vasi Ponikva pri Žalcu. V mesecu januarju je namreč minister za šolstvo, dr. Milan Zver, v spremljivni skupini občine Žalec, g. Ljuzeta Posedelca, položil temeljni kamen za novo šolo, ki se bo pričela graditi poleti. Tako naj bi učenci in učitelji šolsko leto 2007/08 pričeli v popolnoma novih, sodobno opremljenih šolskih prostorih. Tako bo približno v 130 letih na Ponikvi zgrajena že tretja šolska stavba.

Šolstvo na Ponikvi pri Žalcu
april, 2006

Zgodovina šolstva na Ponikvi

Iz zapisov v kroniki v šolskem letu 1927/28, ko naj bi praznovali 25-letnico nove šole, 50-letnico stare šole in 80-letnico solanja na Ponikvi, lahko sklepamo tudi naslednje:

- da se je osnovno solanje v tem kraju pričelo leta 1847,
- v učilnice v stari šoli so oškili v šolskem letu 1877/78, od takrat je tudi prvi zapis v šolski kroniki,
- v novo šolo pa naj bi učenci šli v šolskem letu 1902/03,
- stavba (nova šola), v kateri se trenutno šola zadržuje (generacija učencev, kajti letos jo bodo podrti, je torj stara 104 leta.

Þomenbuho iÞ zÞodobine:

- 1922/23 – ustanovljena je bila šolska knjiÞnica,
- 1926/27 – uvedeni so bili šolski zakljuÞni izleti,
- 1930/31 – ob boÞiÞu so bili obdarjeni najrevnejÞi otroci,
- 1932/33 – prviÞ so izkaze dobili vsi uÞenci, saj so bili takse prosti,
- 1944/45 – od 3. 6. 1945 je bil po drugi svet. vojni ponk spet v slovensÞini,
- 1948/49 – po zakonu so se lahko v 1. rznred vpisali tudi tisti otroci, ki so do 1. septembra dopolnili 6 let (ni bilo niÞno, moÞno pa),
- 1953/54 – v šolo je bila napeljana elektrika,
- 1959/60 – uÞenci so lahko napredovali tudi z dvema negativnima ocenama,

Šolstvo na Ponikvi pri Žalcu
april, 2006

- 1961/62 – šola je postala podruÞniÞna šola osnovne šole Žalec,
- 1964/65 – na Ponikvi so ostali le uÞenci razredne stopnje,
- 1970/71 – sobote so postale pouka prost dan,
- 1971/72 – uvedba nove matematike,
- 1980/81 – organizirala se je šolska zadruga, prvoÞolÞki so si okrog vratu prviÞ privezali rumene ravnice,
- 1987/88 – šola je dobila telefonski prikljuÞek,
- 1991/92 – najbolj oddaljene uÞence je v šolo priÞel voziti kombi, šolsko leto so razdelili v trimestre,
- 1992/93 – šola je dobila fotokopirni stroj,
- 1993/94 – v ¼rti rznred je bilo uvedeno uÞenje angleÞkega jezika,
- 1994/95 – prvi ploÞnik na Ponikvi je bil zgrajen pred šolo,
- 1995/96 – ob šoli so asfaltirali igriÞe,
- 1999/2000 – uÞenci prvega rznreda so bili prviÞ opisno ocenjeni,
- 2003/04 – uvedena je bila devetletka.

Izdelava zloÞenke:

Katja Bolko, prof.